KOMISIJOS SPRENDIMAS

2004 m spalio 20 d.

dėl Vokietijos Valstybės Pagalbos bankui „Norddeutsche Landesbank – Girozentrale“

(pranešta dokumentu Nr. C(2004) 3926)

(Autentiškas yra tik tekstas vokiečių kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2006/738/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies 1 pastraipą,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos ekonominės erdvės, ypač į 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi valstybę narę ir suinteresuotąsias šalis pateikti savo nuomonę [1] pagal minėtas nuostatas ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

I. PROCEDŪRA

(1) Procedūros objektas yra Žemutinės Saksonijos žemės (*Land Niedersachsen*) atliktas trijų Žemės turto valdymo patikėjimo įstaigų (*Landestreuhandstellen*, toliau – *LTS*) perkėlimas į *Norddeutsche Landesbank – Girozentrale* (toliau – *NordLB*). Procedūra siejasi su kitomis šešiomis procedūromis prieš Vokietiją dėl turto perkėlimo į žemių bankus, ypač į *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* (toliau – *WestLB*).

(2) Komisija 1993 m. sausio 12 d. perdavė Vokietijai prašymą suteikti informacijos apie *WestLB* kapitalo padidinimą, integruojant į jį Būsto statybos rėmimo įstaigą (*Wohnungsbauförderungsanstalt*, toliau – *Wfa*), taip pat apie kitų Vokietijos žemių bankų panašų nuosavų lėšų padidinimą. Rašte kartu buvo klausiama, į kuriuos žemių bankus buvo perkeltas viešasis rėmimo turtas, taip pat buvo prašoma pateikti informacijos apie pateisinamas šių sandorių priežastis.

(3) Vokietija pateikė Komisijai savo 1993 m. kovo 16 d. ir tų pačių metų rugsėjo 17 d. atsakomuosius raštus. Komisija 1993 m. lapkričio 10 d. ir tų pačių metų gruodžio 13 d. raštais paprašė suteikti daugiau informacijos, ir Vokietija ją pateikė 1994 m. kovo 8 d. raštu.

(4) 1994 m. gegužės 31 d. ir tų pačių metų gruodžio 21 d. raštais *Bundesverband deutscher Banken e.V.* (toliau – *BdB*), kuri atstovauja privatiems bankams ir turi buveinę Vokietijoje, pranešė Komisijai, kad pagal 1991 m. gruodžio 17 d. įstatymą Žemutinės Saksonijos žemės turto dalys 1991 m. gruodžio 31 d. buvo perkeltos į *NordLB* būsto statybai, žemės ūkiui ir smulkiajam verslui remti. *BdB*, kad su tuo susijęs *NordLB* nuosavų lėšų padidinimas iškreips konkurenciją jo naudai, nes nebuvo susitarta dėl už tai teikiamo atlygio, kuris atitiktų rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principą. Todėl savo antruoju minėtuoju raštu *BdB* įteikė Komisijai oficialų skundą ir paragino ją pradėti prieš Vokietiją procedūrą pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 93 straipsnio 2 dalį (dabar 88 straipsnio 2 dalį). 1995 m. vasarį ir kovą bei 1996 m. gruodį prie skundo prisidėjo dar keletas *BdB* bankų.

(5) Komisija pirmiausia ištyrė turto perkėlimą į *WestLB* ir pareiškė, kad ji patikrins turto perkėlimo ir į kitus žemių bankus atvejus, ypač į *NordLB*, atsižvelgdama į *WestLB* bylos rezultatus [2]. Šioje byloje ji pagaliau paskelbė 1999 m. liepos 8 d. Sprendimą 2000/392/EB [3] ir pareiškė, kad pagalbos priemonė (skirtumas tarp mokėto atlygio ir įprasto rinkoje atlygio) yra nesuderinama su bendrąja rinka, todėl buvo pareikalauta pagalbą grąžinti. Šį sprendimą Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas 2003 m. kovo 6 d. nutartimi panaikino dėl nepakankamo dviejų elementų atlygio dydžiui nustatyti pagrindimo, tačiau apskritai jį patvirtino. 2004 m. spalio 20 d. Komisija paskelbė naują sprendimą, kuriame atsižvelgė į teismo kritikuotus punktus ir kartu supažindino su skundo pateikėjos, *WestLB* ir Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės tarpusavio susitarimu.

(6) Komisija, prisijungdama prie Sprendimo 2000/392/EB, 1999 m. rugsėjo 1 d. perdavė Vokietijai prašymą pateikti informaciją, susijusią su turto perkėlimu į kitus žemių

[1] OL C 81, 2003 4 4, p. 2.

[2] OL C 140, 1998 5 5, p. 9.

[3] OL L 150, 2000 6 23, p. 1. Dėl šio sprendimo ieškinius pateikė Vokietija (byla C-376/99), Šiaurės Reino-Vestfalijos žemė (byla T-233/99) ir *WestLB* (byla T-228/99); Komisija pradėjo procedūrą dėl Sutarties pažeidimo (byla C-209/00).

bankus. Vokietija, atsakydama į tai, 1999 m. gruodžio 8 d. raštu nusiuntė Komisijai informaciją apie *LTS* perkėlimą į *NordLB*, o Komisijai paprašius, 2001 m. sausio 22 d. raštu ją papildė.

(7) Komisija 2001 m. kovo 1 d. raštu paprašė Vokietijos suteikti daugiau duomenų, ypač apie kapitalo perkėlimą, kurį atliko *Niedersächsischer Sparkassen- und Giroverband* (toliau – *NSGV*), ir Vokietija 2001 m. gegužės 15 d. raštu jai atsakė.

(8) 2002 m. lapkričio 13 d. raštu Komisija informavo Vokietiją apie savo nutarimą pradėti oficialią procedūrą pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 88 straipsnio 2 dalį dėl Žemutinės Saksonijos žemės rėmimo turto perkėlimo į *NordLB*. Tuo pačiu metu Komisija pradėjo procedūrą dėl panašių turto perkėlimo atvejų į bankus „Bayerische Landesbank – Girozentrale“, „Landesbank Schleswig-Holstein – Girozentrale“, „Hamburgische Landesbank – Girozentrale“ ir „Landesbank Hessen–Thüringen“. Prieš tai Komisija jau 2002 m. liepą pradėjo procedūrą dėl turto perkėlimo į banką „Landesbank Berlin“.

(9) Sprendimai pradėti procedūrą buvo paskelbti Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje ([1]). Komisija paragino kitas suinteresuotąsias šalis pareikšti savo nuomonę.

(10) 2003 m. balandžio 11 d. raštu Vokietija išdėstė savo nuomonę dėl procedūros pradėjimo *NordLB* klausimais.

(11) 2003 m. liepos 29 d. raštu *BdB* pareiškė savo bendrą nuomonę kartu dėl visų 2002 m. lapkričio 13 d. priimtų sprendimų pradėti procedūrą. 2003 m. spalio 30 d. raštu Vokietija, atsakydama į *BdB* samprotavimus, pateikė Komisijai apie tai Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės vyriausybės ir *WestLB* prieštaravimą, kuris taip pat siejasi su procedūra dėl *LTS* perkėlimo į *NordLB*.

(12) Atsakydama į kitą Komisijos 2003 m. rugsėjo 1 d. prašymą pateikti informaciją, Vokietija 2003 m. spalio 28 d. raštu pateikė papildomos informacijos ir išnagrinėjo *BdB* nuomonę dėl *NordLB*.

(13) Komisija 2004 m. balandžio 7 d. ir tų pačių metų gegužės 3 d. raštais paprašė Vokietijos pateikti daugiau informacijos, ir Vokietija savo 2004 m. gegužės 27 d. ir tų pačių metų birželio 28 d. raštais pateikė atsakymus. 2004 m. rugpjūčio 16 d. ir rugsėjo 9 d. Vokietija pateikė papildomas nuomones, skirtas savo pirmiau atsiųstam pranešimui.

(14) 2004 m. liepos 19 d. skundo pateikėja *BdB*, Šiaurės Reino-Vestfalijos žemė ir *WestLB AG* perdavė Komisijai tarpusavio susitarimą dėl tinkamo atlygio už perkeltą turtą. Jų nuomone, Komisija turėtų priimti sprendimą remdamasi šiuo atlygiu. *BdB*, Žemutinės Saksonijos žemė ir *NordLB* Komisijai pateikė taip pat ir siūlymą dėl susitarimo dėl tinkamo atlygio už perkeltą *LTS* turtą. Po to Komisija gavo keletą šių suinteresuotųjų šalių ir Vokietijos raštų. Galutinę Susitarimo dėl *LTS* turto perkėlimo į *NordLB* redakciją Komisija gavo 2004 m. spalio 7 d.

([1]) OL C 81, 2003 4 4, p. 2.

II. IŠSAMUS PRIEMONĖS APRAŠAS

1. *BANKAS „NORDDEUTSCHE LANDESBANK – GIROZENTRALE“ (NORDLB)*

(15) *NordLB*, į kurį buvo perkeltos *LTS*, yra viešoji kredito įstaiga, kurios teisinė forma yra viešosios teisės įstaiga; jo būstinės yra Hanoveryje, Braunšveige, Magdeburge ir Šverine. Koncerno balansinė suma yra maždaug 193 mlrd. eurų (2003 m. gruodžio 31 d.), ir jis yra vienas iš didžiųjų Vokietijos bankų. *NordLB* banke šiuo metu dirba apie 9 500 darbuotojų.

(16) *NordLB* susikūrė 1 970 m., susijungus keturioms viešosioms kredito įstaigoms („Niedersächsische Landesbank“, „Braunschweigische Staatsbank“ kartu su „Braunschweigische Landessparkasse“, „Hannoversche Landeskreditanstalt“ ir „Niedersächsische Wohnungskreditanstalt–Stadtschaft“).

(17) Tuo metu, kai įsigaliojo šis nagrinėjamas kapitalo perkėlimas, *NordLB* savininkai buvo Žemutinės Saksonijos žemė, turinti 60 % dalį, ir *Niedersächsischer Sparkassen- und Giroverband* (NSGV) – viešosios teisės institucija su 40 % dalimi.

(18) Dviejose 1991 m. ir 1992 m. valstybinėse sutartyse Žemutinės Saksonijos, Saksonijos-Anhalto ir Meklenburgo-Pomeranijos žemės susitarė, įsteigti *NordLB* kaip bendrą žemių įstaigą. 1993 m. sausio 12 d. akcininkų ir garantų struktūra pasikeitė ir buvo tokia: Žemutinės Saksonijos žemei priklausė 40 %, NSGV – 26,66 %, Saksonijos-Anhalto žemei – 10 %, Meklenburgo-Pomeranijos žemei – 10 %, *Sparkassenbeteiligungsverband Sachsen-Anhalt* (toliau – *SBV*) – 6,66 %, *Sparkassenbeteiligungszweckverband Mecklenburg–Vorpommern* (toliau – *SZV*) 6,66 % dalis.

(19) Pagal įstatus *NordLB* priklauso žemių banko, centrinio taupomųjų kasų banko ir komercinio banko funkcijos. Be to, jis gali vykdyti visas operacijas, skirtas bankui ir jo garantams bei viešosioms komunalinėms įstaigoms žemėse. Braunšveigo srityje *NordLB* atlieka taupomosios kasos funkcijas. *NordLB* teikia finansines paslaugas privatiems klientams, įmonėms, instituciniams klientams ir viešojo sektoriaus įstaigoms ir yra svarbi tarptautinių rinkų įstaiga, veikianti tiek savo sąskaita, tiek ir už kitus vykdomųjų dokumentų emitentus. Kaip ir daugelis kitų universalių Vokietijos bankų, *NordLB* turi akcijų finansų įstaigose ir kitose įmonėse.

(20) *NordLB* atstovaujamas svarbiausiose pasaulio finansų ir prekybos vietose. Bankas turi biržos biurą Frankfurte, filialus Londone, Niujorke, Singapūre, Stokholme, Helsinkyje ir Šanchajuje, atstovybes Osle, Taline, Beijing bei antrines bendroves Londone, Ciuriche, Liuksemburge, Rygoje, Vilniuje ir Varšuvoje.

(21) 2003 m. *NordLB* nuosavų lėšų kvota įstaigos lygmenyje buvo 11,5 %, o koncerno – 10,1 %.; pagrindinio kapitalo kvota įstaigos (banko) lygmenyje siekė iki 7,1 %, o koncerno – iki 6,3 %. Nuosavo kapitalo pelningumas 2003 m. buvo [...] (*) %.

2. *ŽEMĖS TURTO VALDYMO PATIKĖJIMO ĮSTAIGOS (LTS)*

(22) 1948 m. Žemutinės Saksonijos žemė įsteigė „turto valdymo patikėjimo įstaigą“, kurios svarbiausias tikslas buvo socialinės būsto statybos rėmimas. Pagal vadinamąją Patikėjimo sutartį, sudarytą tarp Žemės ir *NordLB*, *NordLB* perėmė rėmimo turto administravimą ir turto valdymo patikėjimo įstaigai priklausančius atlikti uždavinius. Remiantis pirmiau minėtąja Patikėjimo sutartimi ir kitomis dviem tokio paties pobūdžio patikėjimo sutartimis, *NordLB* tapo juridiniu – bet ne ekonominiu – savininku ir patikėjimo administratoriumi, tvarkančiu Žemės rėmimo turtą, skirtą būsto statybai, žemės ūkiui ir ekonomikai remti. Rėmimo paskolos būdavo išduodamos savo vardu, bet ekonomiškai Žemės sąskaita.

(23) Iš viso trys *LTS* yra juridiškai nesavarankiškos, bet savo veiklą vykdo kaip savarankiški įmonės vadybos, personalo ir organizaciniu požiūriu atskiri *NordLB* padaliniai. Šios trys *LTS* yra atleistos nuo įmonių pelno, verslo ir turto mokesčių.

(24) Būsto statybos rėmimo įstaiga *LTS–Wohnungswesen* administruoja tikslinį būsto statybos turtą bei Žemės laidavimus būsto statybai remti. Ji ypač remia naujas statybas ir gyvenamojo būsto modernizavimą bei nuomojamus butus, taip pat gyvenamojo būsto nuosavybės teise pirkimą ir įsigijimą.

(25) Žemės ūkio rėmimo įstaiga *LTS–Agrar* administruoja viešąsias (valstybės ir savivaldos institucijų) paskolas bei subsidijas, skirtas žemės ūkui, ypač žemės ūkio investicijoms ir miškininkystės priemonėms, remti.

(26) Įmonių ekonomikos rėmimo įstaiga *LTS–Wirtschaft* suteikia ir administruoja paskolas ir subsidijas įmonių ekonomikai remti, teikdama prioritetus investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones bei mažas personalines įmones. Ji kuruoja Europos Bendrijų iniciatyvą INTERREG ir pagal „Joint European Venture“ (JEV) programą yra pripažinta finansiniu tarpininku.

3. *REIKALAVIMAI KAPITALUI PAGAL NUOSAVŲ LĖŠŲ DIREKTYVĄ*

(27) Pagal 1989 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyvą 89/647/EEB ([1]) dėl kredito įstaigų mokumo koeficiento (toliau – Mokumo direktyva) ir pagal 1989 m. balandžio 17 d. Tarybos direktyvą 89/299/EEB ([2]) dėl kredito įstaigų nuosavų lėšų (toliau – Nuosavų lėšų direktyva), kurių pagrindu buvo atnaujintas Kreditų įstatymas (*Kreditwesengesetz – KWG*), bankai privalo turėti garantinio kapitalo ne mažiau kaip 8 % savo pagal riziką įvertintų aktyvų. Iš jų mažiausiai 4 procentinius punktus turi sudaryti vadinamasis pagrindinis kapitalas („1 klasės“ kapitalas), apimantis kapitalo sudedamąsias dalis, kuriomis kredito įstaiga disponuoja neribotai ir tiesiogiai, kad padengtų riziką ir nuostolius, vos tik jiems atsiradus. Pagrindinis kapitalas yra labai svarbus bendram banko apsirūpinimui nuosavomis lėšomis bankų priežiūros teisiniu požiūriu, nes papildomas kapitalas („2 klasės“ kapitalas) yra pripažįstamas tik tokio dydžio, kurį bankas turi kaip pagrindinį kapitalą banko rizikingiems sandoriams paremti.

(28) Iki 1993 m. birželio 30 d. Vokietijos bankai savo garantinį kapitalą turėjo pritaikyti naujiems Mokumo direktyvos ir Nuosavų lėšų direktyvos ([3]) reikalavimams.

(29) Iki Mokumo direktyvos įgyvendinimo Vokietijos teisėje daugelis žemių bankų nebuvo tinkamai apsirūpinę garantiniu nuosavu kapitalu. Todėl šioms kredito įstaigoms reikėjo kuo skubiau padidinti nuosavo kapitalo bazę, kad būtų sukliudyta jų verslo plėtros ribojimams ir kad apskritai būtų bent išlaikyta esama tuo metu sandorių apimtis.

(30) Dėl sunkios biudžeto padėties viešieji kapitalo dalių savininkai negalėjo investuoti jokio naujo kapitalo, tačiau, kita vertus, jie ir nenorėjo privatizuoti bei finansuoti papildomo kapitalo per finansų rinkas. Todėl buvo nutarta perkelti turtą ir kapitalą, pvz., kaip *WestLB* atveju buvo perkeltas *Wohnungsbauförderungsanstalt des Landes Nordrhein–Westfalen* (toliau – *Wfa*) turtas į *WestLB*, o *NordLB* atveju trijų *LTS* vadinamasis rėmimo turtas – į *NordLB*.

(*) Slapta informacija.

([1]) OL L 386, 1989 12 30, panaikinta ir pakeista Direktyva 2000/12/EB, OL L 126, 2000 5 26.

([2]) OL L 124. 1989 5 5, panaikinta ir pakeista Direktyva 2000/12/EB, OL L 126, 2000 5 26.

([3]) Pagal Mokumo direktyvą bankai privalo turėti nuosavų lėšų ne mažiau kaip 8 % savo pagal riziką įvertintų aktyvų, o iki tol pagal senąjį Vokietijos reikalavimą buvo reikalaujama 5,6 % kvota; tačiau ši kvota rėmėsi nuosavų lėšų apibrėžimu, kuris buvo siauresnis, negu taikomas įsigaliojus Nuosavų lėšų direktyvai.

4. *LTS PERKĖLIMAS IR JO PASEKMĖS*

a. PERKĖLIMAS

(31) Pagal Žemutinės Saksonijos Landtago 1991 m. gruodžio 17 d. priimtą Įstatymą dėl Žemutinės Saksonijos žemės rėmimo turto perkėlimo į banko „Norddeutsche Landesbank – Girozentrale“ garantinį nuosavą kapitalą ([1]), Žemės finansų ministerija buvo įgaliota Žemės dalis, turimas kaip trijų *LTS* rėmimo turtą, perkelti rinkos verte į *NordLB* kaip nuosavą kapitalą. Be to, Žemė įsipareigojo perkeltą rėmimo turtą išlaikyti ne mažesnės kaip 1,5 mlrd. Vokietijos markių vertės suma.

(32) Remdamosi šiuo Įstatymu, Žemutinės Saksonijos žemė ir *NordLB* 1991 m. gruodžio 20 d. sudarė Perkėlimo sutartį, pagal kurią Žemė visas savo dalis, įeinančias į atitinkamų *LTS* rėmimo turtą, perkėlė į *NordLB* kaip garantinį nuosavą kapitalą. Rėmimo turto perkėlimo tikslas buvo padidinti bankų priežiūros teisiniu požiūriu pripažįstamą *NordLB* nuosavą kapitalą 1,5 mlrd. Vokietijos markių suma.

b. LTS TURTO VERTĖ

(33) *NordLB* 1992 m. vasario 21 d. pavedė audito bendrovei „Treuarbeit AG“ apskaičiuoti 1991 m. gruodžio 31 d. perkelto turto vertę. Audito bendrovė nustatė, kad perkelto turto vertė iš viso sudaro 1,7544 mlrd. Vokietijos markių, ir patvirtino, kad įnešus turtą sudarytas ir *NordLB* balanse 1991 m. gruodžio 31 d. užfiksuotas tikslinis 5 mlrd. Vokietijos markių dydžio rezervas turi būti laikomas kaip pripažintos vertės.

(34) Žemutinės Saksonijos žemės perkelto į *NordLB* vertė yra apskaičiuojama nuolat. Šioje lentelėje yra pateiktos vertės iki 2003 m. pabaigos:

Terminas	Vertė mln. Vokietijos markių
1991 12 31	1 754,4
1992 12 31	[...]
1993 12 31	[...]
1994 12 31	[...]
1995 12 31	[...]
1996 12 31	[...]
1997 12 31	[...]
1998 12 31	[...]
1999 12 31	[...]
2000 12 31	[...]
2001 12 31	[...]
2002 12 31	[...]
2003 12 31	[...]

(35) Remdamasis audito bendrovės „Treuarbeit AG“ ataskaita, NordLB 1992 m. vasario 26 d. paprašė Vokietijos kreditų priežiūros tarnybos *Bundsaufsichtsamt für das Kreditwesen* (toliau – *BAKred*) pripažinti bankų priežiūros teisiniu požiūriu 1,5 mlrd. Vokietijos markių dydžio tikslinius rezervus garantinėmis nuosavomis lėšomis pagal Kreditų įstatymo (*Kreditwesengesetz, KWG*) 10 straipsnio 2 dalies 2 punktą.

(36) 1993 m. liepos 26 d. *BAKred* laikinai pripažino 1,5 mlrd. Vokietijos markių garantiniu pagrindiniu kapitalu. Po to, kai Žemutinės Saksonijos žemė paaiškino *BAKred* dar vieną jos pageidaujamą išsiaiškinti nuostatą dėl savo įsipareigojimo išlaikyti ne mažesnę kaip 1,5 mlrd. Vokietijos markių bendrą (visą) rėmimo turto vertę, pagaliau Priežiūros institucija 1993 m. lapkričio 22 d. galutinai pripažino, kad ankstesniųjų abejonių dėl tikslinių rezervų vertės išlaikymo nebeliko. *BAKred* iki oficialaus *LTS* įstaigų rėmimo turto pripažinimo pagrindiniu kapitalu, ką ji ir turėjo padaryti, toleravo faktinį rėmimo turto panaudojimą garantiniam kapitalui, nes to reikėjo, kad atitiktų galiojančius mokumo reikalavimus.

(37) 1,5 mlrd. Vokietijos markių suma nuo jos perkėlimo momento buvo nurodoma kaip bendri (sudėti) tiksliniai rezervai, įvardyti *NordLB* nuosavu kapitalu, o atitinkamas turto vertės skirtumas buvo įrašytas į buhalterines knygas kaip atidėjimai, skirti įsipareigojimams pagal Perkėlimo sutartį vykdyti.

(38) Vokietija nurodė, kad iš perkelto turto maždaug 100 mln. Vokietijos markių kasmet reikėjo rėmimo veiklai plėtoti. Kita turto dalis, nuo tada, kai *BAKred* pripažino pagrindinį kapitalą, buvo skirta *NordLB* konkurencinei veiklai remti. Tol, kol *BAKred* nebuvo pripažinusi pagrindinio kapitalo, konkurencinei veiklai buvo skirta tik tam tikra rėmimo turto dalis, kurios iš tikrųjų reikėjo bankui, kad jis atitiktų mokumo reikalavimus.

(39) Konkurencinei veiklai buvo skirtos šios sumos:

1992 metai	Vertė, kuri Vokietijos duomenimis, buvo skirta konkurencinei veiklai, mln. Vokietijos markių
Sausis	120
Vasaris	101
Kovas	145
Balandis	109
Gegužė	71
Birželis	0
Liepa	0
Rugpjūtis	0
Rugsėjis	0
Spalis	19
Lapkritis	63
Gruodis	162

([1]) Žemutinės Saksonijos įstatymų ir reglamentų leidinys *Niedersächsisches Gesetz- und Verordnungsblatt*, Nr. 47/1991, p. 358.

1993 metai	Vertė, kuri Vokietijos duomenimis, buvo skirta konkurencinei veiklai, mln. Vokietijos markių
Sausis	133
Vasaris	133
Kovas	207
Balandis	147
Gegužė	174
Birželis	1 143
Liepa	1 222
Rugpjūtis	1 071
Rugsėjis	1 176
Spalis	1 204
Lapkritis	1 149
Gruodis	1 197

Nepriklausomai nuo turto panaudojimo bankų priežiūros teisiniu požiūriu, *NordLB* yra įsipareigojęs Žemei pagal sutartį kasmet iki ūkinių metų pradžios pranešti apie numatomą panaudoti *LTS* turto dydį (vadinamąjį kapitalo panaudojimą). *NordLB* paskelbė 1992 metais panaudosiąs 180 mln. Vokietijos markių. 1993 metams buvo skirta panaudoti 1,4 mlrd. Vokietijos markių. Nuo 1994 m. Žemei pranešta turtas pasiekia didžiausią vertę, kuria disponavo bankas konkurencinei veiklai plėtoti (1,5 mlrd. Vokietijos markių skirtumų sumos buvo reikalingos rėmimo veiklai).

Terminas	Naudojamas kapitalas mln. Vokietijos markių
1991 12 31	–
1992 12 31	180
1993 12 31	1 400
1994 12 31	1 400
1995 12 31	1 390
1996 12 31	1 390
1997 12 31	1 390
1998 12 31	1 390
1999 12 31	[...]
2000 12 31	[...]
2001 12 31	[...]
2002 12 31	[...]
2003 12 31	[...]

c. LTS RĖMIMO TURTO PERKĖLIMO Į NORDLB POVEIKIS

(40) Vokietijos duomenimis, *NordLB* 1991 m. gruodžio 31 d. turėjo 2,043 mlrd. Vokietijos markių pagrindinio kapitalo ir 543 mln. Vokietijos markių papildomo kapitalo. Palyginti su 2,586 mlrd. Vokietijos markių nuosavo kapitalo baze iki turto perkėlimo, 1,5 mlrd. Vokietijos markių rėmimo turtas padidino nuosavo kapitalo bazę 58 %.

(41) Galimybė išplėsti veiklą su 100 % pagal riziką įvertintais aktyvais padidėjo faktoriumi 12,5, t. y. maždaug 17,5 mlrd. Vokietijos markių suma. Iš tikrųjų didinant nuosavas lėšas maždaug 1,4 mlrd. Vokietijos markių suma, leistina kredito apimtis, gali būti išplėsta kur kas labiau, nes rizikingų banko aktyvų paprastai nereikia vertinti pagal 100 % riziką. Kadangi pagrindinio kapitalo padidinimas *NordLB* sudarė galimybę toliau priimti papildomą kapitalą, tai jo faktinis kreditų išdavimo pajėgumas netiesiogiai dar labiau sustiprėjo.

d. ATLYGIS UŽ LTS PERKĖLIMĄ

(42) 1991 m. gruodžio 20 d. Perkėlimo sutarties 7 straipsnio 1 dalyje buvo sutartas 0,5 % metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už visų trijų *LTS* rėmimo turto perkėlimą. Atlygį reikia mokėti kiekvienais paskesniais metais. *NordLB* iki atitinkamų ūkinių metų sausio 31 d. turi apskaičiuoti bendro atlygio dydį. Bendro atlygio norma pagal sutarties nuostatas yra susijusi su paskelbtu pagal Perkėlimo sutartį sudarytų rezervų panaudojimu, t. y. tik su „naudojamu“ kapitalu. Pagal tai ir buvo apskaičiuotos šios sumos:

Terminas	Naudojamas kapitalas mln. Vokietijos markių	Palūkanų norma	Sumokėtas atlygis mln. Vokietijos markių
1992 12 31	180	0,5 %	0,9
1993 12 31	1 400	0,5 %	7
1994 12 31	1 400	0,5 %	7
1995 12 31	1 390	0,5 %	6,95
1996 12 31	1 390	0,5 %	6,95
1997 12 31	1 390	0,5 %	6,95
1998 12 31	1 390	0,5 %	6,95
1999 12 31	[...] (*)	0,5 %	[...]
2000 12 31	[...]	0,5 %	[...]
2001 12 31	[...]	0,5 %	[...]
2002 12 31	[...]	0,5 %	[...]
2003 12 31	[...]	0,5 %	[...]

(43) Be to, pagal Perkėlimo sutartį Žemutinės Saksonijos žemė turi teisę paimti palūkanas ir grąžinamas skolas, kurios grįžta atgal į rėmimo turtą, jeigu rėmimo turto rinkos vertė viršija 1,5 mlrd. Vokietijos markių sumą. Per laikotarpį iki 2003 m. kovo mėn., Vokietijos duomenimis, iš viso buvo paimta 473,88 mln. Vokietijos markių (242,29 mln. eurų).

(*) Slapta informacija.

Tai atitinka susitartą 0,5 % metinę palūkanų maržą maždaug nuo 2,79–2,85 % per metus.

e. KITO KAPITALO DALIŲ SAVININKO – NSGV ATLIKTA KAPITALO INVESTICIJA

(44) Parengtiniuose pokalbiuose dėl *LTS* rėmimo turto perkėlimo į *NordLB* Žemutinės Saksonijos žemė vieninteliam kitam tuometiniam garantui – *NSGV* pareiškė mananti, jog *NSGV* turėtų investuoti pagal savo 40 % kapitalo dalį. Jeigu jai tai sudaro kokių nors sunkumų, tuomet reikėtų padiskutuoti apie kapitalo dalių santykį.

(45) Prie 1991 m. spalio 15 d. Įstatymo projekto buvo pridėtas abiejų garantų susitarimo projektas. Vokietijos duomenimis, šį „garantų susitarimą“ skubiai pasirašyti trukdė tik ta aplinkybė, kad buvo numatyta, jog jį kartu pasirašys Saksonijos-Anhalto žemė ir *SBV*, kuri tuo metu dar nebuvo ir įsteigta. 1991 m. gruodžio 20 d. sudarant Perkėlimo sutartį, garantų susirinkimas, kurį tuo metu sudarė Žemutinės Saksonijos žemė ir *NSGV*, nutarė tokį Garantų susitarimą priimti. Susitarimas buvo sudarytas įsigaliojus valstybinei Saksonijos-Anhalto ir *SBV* sutarčiai1992 m. kovo 5 d.

(46) Vokietijos duomenimis, *NSGV* vykdė savo įsipareigojimus pagal 1992 m. kovo 5 d. Garantų susitarimą ir 1994 m. liepą ir spalį padidino bankų priežiūros požiūriu pripažįstamas *NordLB* nuosavas lėšas dviem toliau išsamiau aprašytomis priemonėmis iš viso 1 mlrd. Vokietijos markių suma (atitinkamai pagal savo *NordLB* turimą 40 % kapitalo dalį).

(i) ***LBS 450 mln. Vokietijos markių specialieji rezervai***

(47) Iki šiol į *NordLB* integruota *Landesbausparkasse* (toliau – *LBS*) buvo eliminuota iš *NordLB* 1994 m. liepos 1 d. po derybų, kurios vyko 1993 m. pabaigoje tarp Žemės, *NSGV* ir *NordLB*, remiantis 1994 m. birželio 6 d. įstatymu, ir kaip teisni viešosios teisės įstaiga tapo savarankiška.

(48) Iki tol garantų vidaus santykiuose Žemutinės Saksonijos žemė buvo *LBS* savininkė, valdanti 60 %, ir *NSGV* – 40 % kapitalo dalį. LBS vertė sudarė 900 mln. Vokietijos markių. Buvo susitarta, kad *NordLB* iš *LBS* iki jo eliminavimo turėtų paimti 450 mln. Vokietijos markių, o *NSGV* tokią pačią sumą vėl investuotų į *LBS*. Ši 450 mln. Vokietijos markių priemonė buvo apskaičiuota *NSGV* už įsipareigojimą pagal Garantų susitarimą skirti *NordLB* 1 mlrd. Vokietijos markių su sąlyga, kad *NSGV* įneštų kitą 550 mln. Vokietijos markių turto investiciją.

(49) Paimtą 450 mln. Vokietijos markių sumą *NordLB* įtraukė į buhalterines knygas pelno rezervuose specialiųjų rezervų forma kaip papildomą garantinį nuosavą kapitalą pagal bankų priežiūros teisinius reikalavimus. Specialiesiems rezervams yra apskaičiuojama 7,5 % metinių palūkanų (iki apmokestinimo), ir garantų vidaus santykiuose 60 % jų priklauso Žemei, o 40 % – *NSGV*.

(ii) ***550 mln. Vokietijos markių neskelbiamasis indėlis***

(50) Vokietijos duomenimis, *NSGV* ir *NordLB* 1994 m. spalio 10 d. sudarė sutartį dėl turto indėlio pagal Kreditų įstatymo (*KWG*) 10 straipsnio 4 dalį. Pagal šią sutartį *NSGV* įsipareigojo 1994 m. spalio 10 d. investuoti į *NordLB* 550 mln. Vokietijos markių dydžio turto indėlį neskelbiamųjų akcijų paketo forma už atlygį, kuris mokamas priklausomai nuo pelno ir kurio dydis apskaičiuojamas prie detaliau specifikuotos 7,91 % palūkanų normos už 10 metų trukmės savininko obligacijas pridedant 1,2 % metinę maržą. Vokietijos institucijų duomenimis, apskaičiuojant gaunama bendra 9,11 % palūkanų norma, kuri atitinka rinkoje įprastą atlygį už neskelbtinąsias akcijas ir kartu už Žemutinei Saksonijai už rėmimo turto perkėlimą į garantinį nuosavą kapitalą mokėtiną bendrą atlygį. Vokietijos institucijų duomenimis, indėlis buvo įneštas pagal sutartį ir pripažintas *NordLB* garantiniu nuosavu kapitalu bankų priežiūros teisiniu požiūriu.

III. **SUINTERESUOTŲJŲ ASMENŲ NUOMONĖS**

1. *BDB SKUNDAS IR PASTABOS*

(51) *BdB* nuomone, *LTS* rėmimo turto perkėlimas ir su tuo susijęs *NordLB* nuosavų lėšų padidėjimas iškreipia konkurenciją *NordLB* naudai, nes šis bankas nemoka už perkėlimą atlygio, kuris atitiktų rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principą.

(52) *BdB* nuomone, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principo taikymas neapsiriboja vien tik nuostolingomis ar sanavimo laukiančiomis įmonėmis. Investuotojas, priimdamas sprendimą dėl investicijos, nekeltų sau klausimo, ar jį dominanti įmonė apskritai yra pelninga, bet patikrintų, ar kapitalo grąža atitinka rinkai būdingą normą. Jeigu būtų tikrinama tik, ar viešojo sektoriaus kapitalo investicijos nėra valstybės pagalba nuostolingai dirbančioms įmonėms, tuomet tai įstumtų privačias įmones į blogą padėtį, kuri nesiderina su Europos bendrijos steigimo sutarties 86 straipsnio 1 dalimi.

(53) Europos bendrijos steigimo sutarties 295 straipsnio negalima taikyti tam, kad *LTS* perkėlimas būtų eliminuotas iš konkurencijos teisės galiojimo sferos. Beje, pagal minėtą straipsnį galima suprasti, jog valstybė gali sudaryti specialųjį turtą, tačiau kai toks turtas pereina į komerciškai dirbančią įmonę, būtina taikyti konkurencijos taisykles.

(54) *BdB* savo skunde konstatavo, kad reikia atsakyti į klausimą, koks atlygis už rėmimo turto perkėlimą yra teisingas, ypač *NordLB* atveju, remiantis metodika, kurią Komisija ėmė

pagrindu savo 1999 m. liepos 8 d. Sprendimui dėl *WestLB*. Pagal taikytą metodiką pateiktą kapitalą pirmiausia reikia palyginti su kitomis nuosavo kapitalo priemonėmis. Paskui reikia apskaičiuoti mažiausią atlygį, kurio tikėtųsi investuotojas už konkrečią nuosavo kapitalo investiciją į Žemės banką. Galiausiai reikia priskaičiuoti maržas ir nuolaidas dėl perkėlimo ypatybių.

Palyginimas su kitomis nuosavo kapitalo priemonėmis

(55) *BdB* padarė išvadą, kad *LTS* rėmimo turto perkėlimas į *NordLB* yra panašus į įstatinio kapitalo investiciją – lygiai taip pat, kaip ir kitais kapitalo investavimo į kitus žemių bankus atvejais.

(56) Rėmimo turto investicijos nereikėtų lyginti su teisės gauti dalį pelno sertifikatų turtu, kadangi teisės gauti dalį pelno nebūnant akcininku yra laikomos tik papildomu kapitalu. Vokietijoje tuo laikotarpiu, kai buvo perkeltas turtas, ypač 1991 m. pabaigoje, pagrindiniu kapitalu buvo laikomas tik įstatinis kapitalas (ir rezervai pagal Kreditų įstatymo (*KWG*) 10 straipsnio 2 dalį) bei neskelbiamieji indėliai. Lyginti su neskelbiamuoju akcijų paketu bet kuriuo atveju apskritai visai neverta. Visų pirma, investuotojas suteikia neskelbiamąjį indėlį disponuoti tik terminuotai. Todėl investuotojas negali tikėtis už neskelbiamąjį indėlį tokios pačios kapitalo grąžos, kaip bankų priežiūros požiūriu neterminuotai pripažintos nuosavo kapitalo priemonės, ir ypač įstatinio kapitalo investicija.

(57) Kita vertus, kadangi yra pareikšta, kad investuotu kapitalu pagal Žemės banko savininkų savitarpio susitarimą yra atsakoma iš eilės po įstatinio kapitalo, bet dėl to nereikėtų kildinti sumažintos rizikos investuotojui. Investuotas kapitalas sudaro gana didelę bendro pagrindinio kapitalo dalį. Dėl to yra didžiulė tikimybė, kad investuotas kapitalas, esant nuostoliams, bent iš dalies bus panaudotas jiems padengti ([1]).

(58) Trečia, skirtingą neskelbiamųjų indėlių, palyginti su kapitalu, kuris buvo investuotas parkeliant rėmimo turtą žemių bankams, kokybę, patvirtino ir Bazelio Bankų priežiūros komitetas, atsižvelgdamas į pagrindinio kapitalo apibrėžimą bankų priežiūros teisiniu požiūriu. Pagal tai neskelbiamuosius indėlius bankų priežiūros teisiniu požiūriu galima pripažinti tik kaip kapitalą *Lower-Tier-1*. Šis kapitalas galėtų sudaryti tik 15 % reikalingos pagrindinio kapitalo kvotos, t. y., esant 4 % pagrindinio kapitalo kvotai, turėtų būti 3,4 % pagrindinio kapitalo ir atviruųjų rezervų (pvz., perkelti tiksliniai rezervai į žemių bankus). Be to, antraeiles nuosavo kapitalo priemones, pvz., privilegijuotąsias akcijas arba teises gauti dalį pelno nebūnant akcininku bankai priimtų tik mažos apimties. Reitingų agentūroms darant spaudimą – visai kitaip, negu čia vertintinais atvejais – jie niekada nėra sudarę daugiau kaip 10 % viso pagrindinio banko kapitalo. Todėl tokiomis aplinkybėmis neskelbiamųjų akcijų didelėms apimtims, kurias investuotojas investuoja vienas, panaudoti neįmanoma.

Mažiausias atlygis už įstatinio kapitalo investiciją į Žemės banką

(59) Pasak *BdB* visi metodai, skirti tinkamam atlygiui (kapitalo grąžai) už suteiktą nuosavą kapitalą nustatyti, rėmėsi nerizikinga kapitalo grąža, pridėjus prie jos rizikos premiją. Metodai aiškinami šiuo pagrindiniu principu:

numatoma kapitalo grąža iš rizikingos investicijos

=

nerizikinga kapitalo grąža + rizikos premija už rizikingą investiciją.

(60) Nerizikingai kapitalo grąžai apskaičiuoti *BdB* pasitelkia kapitalo grąžą už ilgalaikes valstybės paskolas, nes valstybės emitentų vertybiniai popieriai su tvirtai nustatytomis palūkanomis yra investicijos forma su mažiausia rizika arba visai nerizikinga. Siekiant pašalinti infliacijos poveikį, kiekvienam perkėlimo laikotarpiui reikia nustatyti kapitalo grąžos normą už ilgalaikę valstybės paskolą, pirmiausia neatsižvelgiant į numatomą infliaciją. Norint apskaičiuoti ilgalaikę nerizikingą bazinę palūkanų normą, reikia prie nagrinėjamu laikotarpiu esamos „realios bazinės palūkanų normos“ pridėti numatomos ilgalaikės vidutinės infliacijos apskaičiuotą 3,60 % dydį.

(61) Rizikos premijai nustatyti *BdB* pirmiausia apskaičiuoja vadinamąją *rinkos premiją*, būtent skirtumą tarp ilgalaikės vidutinės kapitalo grąžos už akcijas ir ilgalaikės vidutinės kapitalo grąžos už valstybės paskolas.

(62) Antruoju žingsniu *BdB* nustato Žemės bankų beta dydį, t. y. individualią bankų rizikos premiją, prie kurios reikia priderinti bendrąją rinkos rizikos premiją.

Priemokos ir nuolaidos dėl specifinių transakcijų ypatybių

(63) *BdB* aiškina, kad pirmosios instancijos teismas patvirtino normą, kurią Komisija sprendime 2000/392/EB atskaičiavo iš minimalaus atlygio dėl *Wfa* turto likvidumo nebuvimo. Vadinasi, nėra jokios dingsties tokiais atvejais atsisakyti šio metodo, nes ir čia reikia daryti likvidumo nuolaidą. Atskaitymo už likvidumo nebuvimą dydis nustatomas pagal neto refinansavimo išlaidas (iš bruto refinansavimo

([1]) Beje, rizikos ir garantijos premija pirmiausia yra mokama dėl nuostolių rizikos nemokumo atveju. Šiuo atveju kapitalas galutinai prarandamas. Esant einamiesiems (daliniams) nuostoliams, vadinasi, ne nemokumo atveju, visada yra galimybė nuosavą kapitalą papildyti iš pelno.

išlaidų atimant įmonės taikomus mokesčius), remiantis *WestLB* metodika.

(64) Komisijos sprendime 2000/392/EB nustatytą maržą pirmosios instancijos teismas taip pat pavirtino. Jeigu ir kitais žemų bankų atvejais yra aplinkybės, palyginti su „įprasta įstatinio kapitalo investicija“ didinančios riziką, kaip antai: iš dalies labai didelė perkeliamo turto apimtis, neišleista naujų akcijų ir todėl atsisakyta papildomų balso teisių, o, be to, investicijos negalima pakeisti, t.y. nėra galimybės bet kuriuo metu atsiimti iš įmonės investuotą kapitalą, tai, *BdB* nuomone, marža yra pagrįsta.

2. *ŠIAURĖS REINO-VESTFALIJOS ŽEMĖS IR WESTLB PASTABOS*

(65) 2003 m. spalio 30 d. Vokietijos pareikštoje nuomonėje dėl 2002 m. lapkričio 13 d. Komisijos nutarimo pradėti procedūrą Šiaurės Reino-Vestfalijos žemė ir *WestLB* nesutinka, kad turto perkėlimas į žemių bankus galėtų būti palyginamas su įstatiniu kapitalu. Juo labiau, kad neskelbiamieji indėliai ir vadinamieji *perpetuals* Vokietijoje jau nuo 1991 m. pripažįstami pagrindiniu kapitalu. Be to, atlygis apskaičiuojamas ne pagal investicijos klasifikaciją bankų priežiūros teisiniu požiūriu, bet pagal jos rizikos pobūdį. Kadangi turtas pagal atsakomybę yra suskirstytas į tam tikrą seką, tai rizikos struktūra yra labiau panaši į neskelbiamuosius indėlius ir vadinamuosius *perpetuals* negu į įstatinio kapitalo investicijas.

(66) Vertinant mažiausio atlygio už įstatinio kapitalo investiciją apskaičiavimą, *Capital Asset Pricing Model* (*CAPM*) metodui, *WestLB* požiūriu, metodiškai nėra su kuo nesutikti. Tačiau *BdB* apskaičiuotos beta vertės – kur kas didesnės už 1 – yra netinkamos. Didesnis už 1 beta faktorius rodo, kad įmonės akcija yra rizikingesnė, palyginti su esančiomis visoje rinkoje. Atsižvelgiant į tuo metu neginčijamai egzistavusias garantijų formas – atsakomybę už įstaigos funkcionavimą („įstaigos našta“ – vok. *Anstaltslast*) ir garanto civilinę atsakomybę už visas prievoles („garanto civilinė atsakomybė“ – vok. *Gewährträgerhaftung*), investicijos į kurį nors Žemės banką rizika buvo mažesnė už bendrą rinkos riziką.

(67) Be to, specifiniu žemės bankų atveju būtų klaidinga tikėtinos kapitalo grąžos siekti turto perkėlimo į žemių bankus metu. Tokia pradinė nuostata privačiam investuotojui iš esmės būtų naudinga. Šiuo atveju tai reikštų, jog pagrindu reikėtų imti 1991 m. laukiamą kapitalo grąžą. Tačiau tai prieštarautų bet kokiai ekonomikos realybei, jei investuotojas 2003 m. gautų 1991 m. lauktą kapitalo grąžą, kuri yra daug didesnė už faktiškai pasiektą kapitalo grąžą. Schematiškai ilgą laiką taikomoje maždaug 12 % dydžio kapitalo grąžos normoje slypi nepagrindžiama žemių bankų skriauda, palyginti su privačiais konkurentais.

(68) Atsižvelgdami į nuolaidą dėl to, kad perkeliamas turtas nėra likvidus, *WestLB* ir Šiaurės Reino-Vestfalijos žemė išreiškė savo požiūrį, kad normą už nerizikingas valstybės paskolas iš pagrindinės kapitalo grąžos reikia visiškai atskaityti. Iš perkeliamo turto žemių bankai neįgijo jokio likvidumo. Ekonomiškai nėra tikslinga šią normą sumažinti sutaupytų mokesčių suma, nes kapitalo rinkos priemonių kaina nepriklauso nuo mokesčių situacijos. Priešingu atveju kapitalo rinkos priemonės kainos turėtų būti skirtingos, priklausomai nuo mokesčių situacijos.

(69) Pagaliau reikia atsižvelgti į mažėjančią riziką ir kartu į atlygį, nes, kadangi turtas nėra likvidus, likvidumu nėra ir rizikuojama. Į tai reikėtų atsižvelgti, taikant atitinkamą nuolaidą. Lygiai taip pat reikėtų taikyti nuolaidą dėl vadinamojo savininkų efekto, nes investuotojas, kuris jau dalyvauja įmonės veikloje, papildomą investiciją įvertintų kitaip negu naujas investuotojas.

3. *NORDLB IR ŽEMUTINĖS SAKSONIJOS ŽEMĖS PASTABOS*

(70) *NordLB* ir Žemutinės Saksonijos žemės nuomonę palaiko taip pat ir Vokietijos Federalinė Vyriausybė. Todėl jos pateikiamos kartu su Vokietijos pastabomis.

4. *VOKIETIJOS PASTABOS*

(71) Vokietijos nuomone, net ir po pirmosios instancijos teismo nutarties vis dar liko esminių abejonių, ar viešųjų įstaigų investicijos į pelningas įmones gali būti matuojamos privačių investuotojų testo masteliu. Be to, Vokietija yra įsitikinusi, kad Žemutinės Saksonijos žemės rėmimo turto perleidimo NordLB bankui taip pat ir pagal Komisijos sprendime 2000/392/EB taikomus principus negalima pavadinti pagalba.

(72) *NordLB* atveju rėmimo turto perkėlimo momentu kitas šalia Žemės esantis vienintelis akcininkas – *NSGV* – įsipareigojo pateikti indėlį pagal savo dalyvavimo mastą, atitinkamos apimties ir panašiomis sąlygomis kaip ir Žemė, ir tai įvykdė. Jau šiuo požiūriu, perleisdama rėmimo turtą *NordLB* bankui, Žemė elgėsi kaip privatus investuotojas.

(73) Be to, *NordLB* sumokėjo taip pat ir tinkamą atlygį. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad sumokėtas 0,5 % atlygis (atskaičius mokesčius) (1,2 % iki mokesčių atskaitymo), atsižvelgiant į Žemei, kaip investuotojui, sutaupytą maždaug 8,3 % dydžio refinansavimą, atitinka indikacines (1,2 %+8,3 %=) maždaug 9,5 % palūkanas (iki mokesčių atskaitymo). Tai rodo, kad Žemutinės Saksonijos žemė, papildomai prie 0,5 % atlygio (atskaičius mokesčius), iš rėmimo turto nuolat gaudavo grąžinamas sumas, kurios iš viso sudarė iki 242,29 mln. eurų (473,88 mln. Vokietijos markių).

(74) *BdB* ir Komisijos taikomas mažiausio atlygio apskaičiavimo būdas Sprendime 2000/392/EB esą yra klaidingas. Rinkos kapitalo grąžai apskaičiuoti *CAPM* metodas yra netinkamas dėl keleto priežasčių. Viena vertus, į *NordLB* perkeltu turtu nebuvo galima laisvai disponuoti. Todėl pagal *CAPM* metodą numatytos kaip prielaida investicijų alternatyvos beveik ir neegzistuotų. Be to, nebuvo *CAPM* metodo numatytos kaip prielaida rinkos svyravimų rizikos, nes žemių bankai nebuvo užregistruoti biržoje, už indėlį buvo atlyginta tvirtomis palūkanomis, ir žemių bankai tuo metu buvo palaikomi tokių valstybės garantijų formų – atsakomybė už įstaigos funkcionavimą („įstaigos našta“ – vok. *Anstaltslast*) ir garanto civilinė atsakomybė už visas prievoles („garanto civilinė atsakomybė“ – vok. Gewährträgerhaftung). Žinoma, nebuvo ir istorinių duomenų apie beta faktorius.

(75) Esant ypatingoms rėmimo turto perleidimo aplinkybėms, reikia atsižvelgti ir į tai, kad rėmimo turto atsakomybė vidaus santykiuose, palyginti su Žemutinės Saksonijos žemės dalimi (pajumi) *NordLB* įstatiniame kapitale, yra ribota, ir Žemė turi pretenzijų dėl kompensacijos kitiems *NordLB* garantams. Investuotojas, prieš apsispręsdamas investuoti, būtų rimčiau atsižvelgęs į tai, kad rėmimo turtas išorės santykiuose nuostoliuose dalyvauja neribotai, tačiau jo atsakomybė vidaus santykiuose yra ribota, priklausomai nuo Žemutinės Saksonijos žemės akcijų kiekio *NordLB* įstatiniame kapitale. Todėl Žemutinės Saksonijos žemė turi pretenzijų dėl kompensacijos kitiems *NordLB* garantams – visoms viešosios teisės įmonėms, kurioms negrėsė jokia nemokumo rizika.

(76) Kalbant apie maržą, dėl ypatingai didelės sandorio apimties nėra įmanoma nustatyti, kaip ją reikėtų apibrėžti ir kodėl marža čia būtų pateisinama. Perkelto turto santykis su visu *NordLB* koncerno bankų priežiūros teisės požiūriu pripažįstamu nuosavu kapitalu 1992 m. sudarė tik 34,89 %. Ta dalis iki 2001 m. sumažėjo tik iki 9,62 %. Šie apskaičiavimai rėmėsi tuo, kad NordLB nuosavas kapitalas 1992 m. sudarė 4,298 mlrd. Vokietijos markių, o 2001 m. – 15,596 mlrd. Vokietijos markių. Be to, duomenys apie nuosavą kapitalą apima ir *LTS* turtą.

(77) Marža nepagrįsta taip pat ir dėl to, kad nebuvo išleista naujų akcijų Žemutinės Saksonijos žemei. Rėmimo turto perleidimo metu *NSGV* įsipareigojo investuoti kapitalą, atitinkantį jos akcijų dalį *NordLB*, kas vėliau ir įvyko. Todėl nebuvo jokio preteksto didinti Žemės akcijų dalies.

(78) Galiausiai marža nepasiteisino dėl rėmimo turto pakeičiamumo nebuvimo. Kad galėtų apskaičiuoti minimalią kapitalo grąžą, *BdB* ir Komisija rėmimo turto perkėlimą palygino su įstatinio kapitalo investicija. Tačiau įstatinio kapitalo investicijos lygiai tiek pat mažai pakeičiamos kaip ir *LTS* įstaigų rėmimo turtas.

(79) Jeigu, perleidžiant rėmimo turtą, *NordLB* vis dėlto būtų gavęs palaikymą, tai šis palaikymas būtų NordLB banko patirtų išlaidų, kurios susidarė rūpinantis savo visuomenine užduotimi, kompensavimas. *NordLB* yra ne tik Žemės bankas, bet ir taupomoji kasa Braunšveigo (Braunschweig) regione. Todėl jis vykdo ne tik klasikinę Žemės bankams tenkančią visuomeninę užduotį su visomis su tuo susijusiomis išlaidomis, bet atlieka ir taupomosios kasos funkciją.

(80) Jei vis dėlto tai būtų pagalba, tai bet kuriuo atveju ji būtų jau dabar egzistuojanti, nes rėmimo turto perleidimas vyko remiantis 2001 m. liepos 17 d. Briuselio kompromiso galutinai sureguliuota garantijos forma – atsakomybe už įstaigos funkcionavimą („įstaigos našta“ – vok. *Anstaltslast*).

5. *BDB, ŽEMUTINĖS SAKSONIJOS IR NORDLB TARPUSAVIO SUSITARIMAS*

(81) 2004 m. spalio 7 d. skundo pateikėja *BdB*, Žemutinės Saksonijos žemė ir *NordLB* perdavė Komisijai tarpusavio susitarimo rezultatus. Nepaisant ir toliau susitarime tarp šalių egzistuojančių principinių teisinių požiūrių skirtumų, šalys priėjo vieningą nuomonę dėl to, ką jos laiko tinkamais parametrais tinkamam atlygiui nustatyti ir pačiu tinkamu atlygiu. Šalys prašo Komisiją savo sprendime atsižvelgti į susitarimo rezultatus.

(82) Šalys, remdamosi *Capital Asset Pricing Modell (CAPM)* modeliu, pirmiausia apskaičiavo tikėtiną minimalų atlygį už hipotetinę įstatinio kapitalo investiciją į *NordLB*. Pagal apskaičiavimą tinkamas mažiausias atlygis už *LTS* rėmimo turtą turėtų būti 10,03 %. Šiam mažiausiam atlygiui apskaičiuoti buvo naudojamos Žemės bankų ilgalaikės nerizikingos palūkanų normos, apskaičiuotos taikant Vokietijos biržos „Deutsche Börse AG“ indeksą *REX10 Performance Index*, ir beta veiksniai, įvertinti remiantis Žemės banko užsakymu 2004 m. gegužės 26 d. parengta audito ir konsultavimo įmonės *KPMG* ekspertize (Komisijai pateikta). *NordLB* bankui aktualiu perkėlimo laiku 1991 m. gruodžio 31 d. buvo gauta konkreti 7,15 % nerizikinga pagrindinė (bazinė) palūkanų norma. Remiantis audito ir konsultavimo įmonės *KPMG* ekspertize, beta faktoriumi nustatyta vertė yra 0,72. Rinkos rizikos įmoka buvo nustatyta 4 % (visiems žemių bankams vienodai).

(83) Po to dėl turto trūkstamo likvidumo buvo suteikta nuolaida. Kartu nerizikinga 7,15 % palūkanų norma buvo paimta pagrindu kaip bruto refinansavimo išlaidos. Esminėms neto finansavimo išlaidoms apskaičiuoti pagrindinė *NordLB* mokesčių našta, susiejant ją su perkėlimo laikotarpiu, buvo sudėta su 50 %, taip buvo gauta 3,57 % likvidumo nuolaida.

(84) Pagaliau prisideda 0,3 % priemoka dėl balso teisių neišleidimo.

(85) Iš viso buvo gautas iš to tinkamas 6,76 % (po apmokestinimo) metinis atlygis už tą *LTS* turto dalį, kurią *Nord LB*

naudoja konkurencinei veiklai plėtoti. Šis atlygis turėjo būti mokamas mėnesio pabaigoje, pripažinus tą turtą pagrindiniu kapitalu (1993 m. lapkričio 30 d.).

(86) Dėl *LTS* turto dalies, kurią *Nord LB* naudoja konkurencinei veiklai plėtoti (laidavimo komisiniai), savitarpio supratime nekalbama.

IV. PRIEMONĖS ĮVERTINIMAS

(87) Norint įvertinti priemonę pagal Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatas dėl valstybės pagalbos, pirmiausia reikia patikrinti, ar priemonė yra valstybės pagalba Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies teisiniu požiūriu.

1. *VALSTYBĖS LĖŠOS IR TAM TIKROS ĮMONĖS PALAIKYMAS*

(88) Kaip jau minėta, Žemutinės Saksonijos žemės turto dalys, kurias ji turėjo trijose *LTS*, buvo perkeltos į *NordLB* kaip nuosavas kapitalas. Jeigu tokio pobūdžio valstybės turtas su komercine verte perkeliamas į įmonę, tai visiškai aišku, kad tai yra valstybės lėšos Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies teisiniu požiūriu.

(89) Tikrindama, ar valstybės lėšų perkėlimas į viešosios teisės įstaigą negalėtų būti šios įmonės palaikymas ir kartu valstybės pagalba Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies teisiniu požiūriu, Komisija taiko „rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo“ principą. Šį principą Teisingumo Teismas yra priėmęs ir toliau išplėtojęs daugelyje sprendimų. Vertinimas pagal šį principą yra atliktas 93 punkte ir toliau.

2. *KONKURENCIJOS IŠKREIPIMAS IR ŽALA VALSTYBIŲ NARIŲ PREKYBAI*

(90) Liberalizuojant finansų paslaugas ir finansų rinkų integraciją, bankininkystės verslas Bendrijoje tampa vis jautresnis konkurencijos iškreipimui, juo labiau, kad yra šalinamos išlikusios konkurencijos kliūtys finansų paslaugų rinkose.

(91) *NordLB* yra universalus ir svarbus tarptautinėse kapitalo rinkose veikiantis bankas. *NordLB* teikia banko paslaugas, konkuruodamas su kitais Europos bankais Vokietijoje ir kitose šalyse. Todėl pagalba *NordLB* bankui iškreipia konkurenciją ir kenkia prekybai tarp valstybių narių.

(92) Be to, reikia nurodyti ir tai, kad egzistuoja labai glaudus ryšys tarp kredito įstaigos nuosavo kapitalo ir jo bankinės veiklos. Tik turėdamas pakankamai pripažinto nuosavo kapitalo, bankas gali dirbti ir plėtoti savo komercinę veiklą. Kadangi *NordLB* per valstybės teikiamą priemonę tokiu nuosavu kapitalu buvo aprūpintas mokumo tikslais, vadinasi, Banko veiklos galimybės buvo veikiamos tiesiogiai.

3. *RINKOS EKONOMIKOS SĄLYGOMIS VEIKIANČIO FINANSUOTOJO PRINCIPAS*

(93) Kad įvertintų, ar kapitalo priemonė, kurios imasi įmonės viešasis akcijų savininkas (valstybė ar savivaldos institucija), yra palaikymas (valstybės pagalba) Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies teisiniu požiūriu, Komisija taiko „rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo“ principą. Šį principą Komisija buvo pasitelkusi daugeliu atvejų, jį taip pat pripažino Europos Bendrijų Teisingumo Teismas keliuose sprendimuose ir išplėtojo toliau [1]. Jis leidžia Komisijai įtraukti ypatingas kiekvieno atvejo aplinkybes, pvz., atsižvelgti į tam tikras holdingo bendrovės ar įmonių grupės strategijas arba atskirti ilgalaikius finansuotojo interesus nuo trumpalaikių. Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principas taikomas ir šiuo atveju.

(94) Pagal šį principą negalima laikyti valstybės pagalba, jei kapitalo lėšos buvo pateiktos tokiomis sąlygomis, „kuriomis privatus finansuotojas, kuris dirba rinkos ekonomikos sąlygomis, būtų pasirengęs perleisti jas privačiai įmonei“ [2]. Ypač laikytina, kad finansinė priemonė rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančiam finansuotojui yra nepriimtina tada, kai numatytas atlygis yra mažesnis negu rinkoje už panašias investicijas mokami atlygiai.

(95) Atsižvelgiant į „rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principą“, kyla esminis klausimas, ar toks finansuotojas suteiktų *NordLB* bankui kapitalą, kuriam būdingi ypatingi *LTS* rėmimo turto požymiai, ypač atsižvelgiant į tikėtiną kapitalo grąžą iš investicijos. Šį klausimą reikia toliau patikrinti.

a) EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES 295 STRAIPSNIS

(96) Pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 295 straipsnį nuosavybės tvarka įvairiose valstybėse narėse paliekama galioti, tačiau tuo nėra pateisinamas joks Sutarties konkurencijos taisyklių pažeidimas.

(97) Vokietija konstatuoja, kad dėl *LTS* turto tikslinės paskirties šių lėšų pelningai panaudoti nebūtų įmanoma kitaip, kaip jas perkeliant į panašią viešąją įstaigą. Todėl perkėlimas buvo komerciškai tikslingiausias šio turto panaudojimas.

[1] Žr., pavyzdžiui, nutartis teisinėse bylose C-303/88, Italija/Komisija, Rink. 1991, I-1433 ir C-305/89, Italija/Komisija, Rink. 1991, I-1603.

[2] Komisijos komunikatas valstybėms narėms: Europos bendrijos steigimo sutarties 92 ir 93 straipsnių ir Komisijos direktyvos 80/723/EEB 5 straipsnio taikymas gamybinio sektoriaus viešosios įmonėms, OL C 307, 1993 11 13, p. 3, žr. 11 punktą. Būtent šiame Komunikate yra aiškiai kalbama apie gamybinį sektorių, tačiau principas, be abejo, lygiai taip pat galioja ir visoms kitoms ūkio šakoms. Kalbant apie finansų paslaugas, tai šitai yra įtvirtinta daugelyje Komisijos sprendimų, pvz., Crédit Lyonnais (OL L 221, 1998 8 8, p. 28) ir GAN (OL L 78,1998 3 16, p. 1) atvejais.

Todėl kiekvienas atlygis už perkėlimą, t. y. bet kokia papildoma kapitalo grąža iš *LTS* kapitalo, būtų pakankama, kad būtų pateisintas perkėlimo „rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio finansuotojo principas“.

(98) Tokiais argumentais vadovautis negalima. Būtų teisingiau sakyti, kad trijų *LTS* perkėlimas į *NordLB* ir iš to jam atsiradusi galimybė dalį *LTS* kapitalo panaudoti konkurencinės veiklos tikslams buvo ekonomiškai tikslingiausia. Vis dėlto apsiribojimas viešojo investuotojo požiūriu paliktų nepastebėtą pagrindinį gavėjo palaikymo klausimą. Ar palaikymas yra, galima nustatyti tik patikrinus, ar kaina, kurią sumokėjo priemonės gavėjas, atitinka rinkos kainą. Tačiau, kai tik viešieji pinigai ir kiti aktyvai panaudojami komercinei ir su konkurencija susijusiai veiklai, reikia taikyti rinkai įprastas taisykles

b) NEKEIČIAMA SAVININKŲ STRUKTŪRA

(99) Priemonė tinkamai kapitalo grąžai iš suteikto kapitalo užtikrinti būtų buvęs atitinkamas Žemės akcijų paketo padidinimas, jeigu Banko bendras pelningumas atitinka normalią kapitalo grąžą, kurios iš savo investicijos tikėtųsi rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas. Žemutinės Saksonijos žemė tokiam veiksmui nesiryžo.

(100) Dalių nedidinimą *NordLB* banke Vokietijos šalys pagrindžia tuo, kad *NSGV* rėmimo turto perkėlimo metu įsipareigojo pagal savo turimą, *NordLB* banke dalį atitinkamai taip pat investuoti kapitalą, kas ir įvyko, sudarius 450 mln. Vokietijos markių dydžio *LBS* banko specialųjį rezervą ir investavus 550 mln. Vokietijos markių neskelbtinąjį indėlį. Vokietija šiuo klausimu atstovauja tai pozicijai, kurią Teisingumo Teismas priėmė *Alitalia* byloje [1] nuspręsdamas, kad kapitalo investicija iš viešųjų lėšų visada atitinka privataus finansuotojo principą, jeigu investuoja ir kitas turto (kapitalo) dalių savininkas, ir tokiu atveju negalinti būti jokia valstybės pagalba.

(101) Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą *Alitalia* byloje, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad šis sprendimas susijęs su privačių investuotojų investicijomis. Tačiau *NSGV* yra ne privati įmonė, o viešoji organizacija. Be to, *NSGV* kapitalo perkėlimo nei laiko, nei turinio požiūriu negalima lyginti su *LTS* rėmimo turto perkėlimu.

(102) *LTS* turtas buvo perkeltas į NordLB banką 1991 m. gruodžio 31 d, o *LBS* tik 1994 m. liepos 1 d. buvo atskirtas iš NordLB banko kaip jo dalis ir sudaryti LBS banko 450 mln. Vokietijos markių dydžio specialieji rezervai. 550 mln. Vokietijos markių dydžio neskelbiamasis indėlis buvo investuotas 1994 m. spalio 10 d. Komisijos nuomone, jau vien toks didelis laiko tarpas tarp sandorių lemia tai, kad negali būti jokių panašių sąlygų.

(103) Be to, bet kuriuo atveju neskelbiamasis indėlis yra šiek tiek kitokia investicijos forma. Tuo laiku visi neskelbiamieji indėliai buvo vadinamasis „lower tier 1“ kapitalas, vadinasi, papildomas kapitalas, kurio nebuvo galima panaudoti taip kaip įstatinio kapitalo, kad būtų laikomasi mokumo reikalavimų. Beje, neskelbiamųjų indėlių teikėjai, priešingai negu įstatinio kapitalo finansuotojai, turi naudos ne iš įmonės vertės priaugimo, nes visas atlygis jiems yra mokamas tiesiogiai išmokant sumas, kurios paprastai yra mažesnės negu sumos už įstatinio kapitalo investicijas.

(104) Net jeigu būtų linkstama manyti, kad likvidus 550 mln. Vokietijos markių indėlis turėtų būti atlyginamas didesne suma negu nelikvidus *LTS* rėmimo turtas, Žemės turto perkėlimas anaiptol nėra panašus į *NSGV* turto perkėlimą dėl skirtingų atlygių. Už *LBS* specialiuosius rezervus yra priskaičiuojama 7,5 % metinių palūkanų (iki apmokestinimo), o neskelbiamajam indėliui (Vokietijos Federalinės Vyriausybės duomenimis, maždaug 9,11 % metinių palūkanų (iki apmokestinimo). Už LTS įstaigų rėmimo turtą priskaičiuojama 0,5 % palūkanų norma (atskaičius mokesčius) (maždaug 1,2 % iki apmokestinimo). Vadinasi, atlygis už *LTS* rėmimo turtą yra kur kas mažesnis negu už *NSGV* priemonę.

(105) Kadangi Žemės ir *NSGV* sandoriai šiuo požiūriu yra labai skirtingi, gali kilti klausimas, ar *LTS* rėmimo turto perkėlimo į *NordLB* metu iš tikrųjų *NSGV* buvo iš anksto įpareigota perkelti kapitalą proporcingai savo turimai *NordLB* banke turto daliai, ar ši privaloma pareiga buvo nustatyta vėliau.

(106) Todėl privatus investuotojas šiuo atveju neatliko jokios proporcingos ir panašios kapitalo injekcijos, nes čia nebuvo net ir sąlygų, kurios nustatytos *Alitalia* bylos atveju. Investavo kitas viešasis kapitalo dalių savininkas – *NSGV*, ir todėl kapitalo perkėlimo sąlygos yra nepanašios, nes jos nėra susijusios nė laiko atžvilgiu, o ir perkėlimo sąlygos yra labai skirtingos.

c) SAVININKŲ EFEKTAS

(107) Vokietijos nuomone, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas, nustatydamas atlygį, būtų atsižvelgęs į savo valdomos kapitalo dalies *NordLB* vertės priaugimą. Žemutinės Saksonijos žemė, perkeldama *LTS* turtą, *NordLB* banke valdė 60 % dalį. Ši 60 % vertė padidėjo, perkėlus į banką turtą. Be to, Žemė garantavo, kad ir *NSGV* investuos kapitalą proporcingai savo turimoms dalims, vadinasi, *NSGV* nedalyvaus vertės didinime, kurią inicijavo vien tik Žemė.

[1] 2000 12 12 Europos Teisingumo Teismo nutartis, T-296/97.

(108) Atsižvelgiant į 102 punkte ir tolesniuose punktuose išdėstytas sąlygas, nevertėtų teikti reikšmės tai aplinkybei, kad Žemė turėjo kaip savo nuosavybę dalis *NordLB* banke, o *NSGV* kapitalo injekcijos nereikėtų vertinti kaip palyginamosios investicijos. *NSGV* turi naudos iš vertės didinimo, nors pati jokio konkretaus įnašo nepadarė. Joks rinkos sąlygomis veikiantis finansuotojas nesutiktų su tuo, kad jis, kaip bendrasavininkis, turi nešti visą investicijos naštą ir už tai realizuoti tik dalį iš to atsirandančios naudos. Tai aiškiai patvirtino ir pirmosios instancijos teismas savo nutartyje dėl WestLB ([1]).

d) KAPITALO PAGRINDAS ATLYGIUI APSKAIČIUOTI

(109) Vokietijos nuomone, pripažintų pagrindinių nuosavų lėšų tik tam tikra dalis, kurią *NordLB* gali naudoti savo komercinei veiklai remti, bankui yra naudinga ekonomiškai, ir todėl Žemė atlygio gali reikalauti tik už šitą dalį. *BdB* tvirtina, kad visa 1,7544 mlrd. Vokietijos markių suma yra rizikinga ir todėl už šią sumą reikia mokėti atlygį.

(110) Kaip nurodyta Sprendime 2000/392/EB ir patvirtino pirmosios instancijos teismas, iš esmės reikia atlyginti už visą perkeltą turtą. Atlygis už perkelto turto dalis gali būti skirtingas.

(111) Tinkamam atlygiui nustatyti reikėtų atskirti *LTS* turto dalis pagal jų naudingumą *NordLB* bankui.

(112) Turto vertė 1991 m. gale sudarė iki 1,7544 mlrd. Vokietijos markių. Turto vertė yra apskaičiuojama kasmet. Tačiau tik 1,5 mlrd. Vokietijos markių buvo įrašyta į NordLB balansą kaip nuosavas kapitalas. *LTS* rėmimo turto skirtumas yra įrašytas į buhalterines knygas kaip atidėjimai įsipareigojimams pagal Perkėlimo sutartį vykdyti. Atidėjimai yra sudaromi gresiančioms prievolėms vykdyti ir nėra nuosavas kapitalas. Todėl jie iš esmės nepagerina įmonės mokumo. Be to, Žemutinės Saksonijos žemė turi teisę imti palūkanas ir grąžinamas sumas, kurios suplaukia į rėmimo turtą, jeigu visa rėmimo turto rinkos vertė viršija 1,5 mlrd. Vokietijos markių. Todėl, kadangi kapitalas, kuris viršija 1,5 mlrd. Vokietijos markių vertę, *NordLB* bankui nėra skirtas nei veiklai plėtoti, nei garantijai remti, Komisija mano, kad investuotojas už šią rėmimo turto dalį galėtų nereikalauti jokio atlygio.

([1]) OL L 150, 2000 3 23, p. 1, punktas 316.

(113) 1,5 mlrd. Vokietijos markių vertė nuo turto perkėlimo į *NordLB* jo balanse yra nurodoma kaip nuosavas kapitalas. Tačiau *LTS* rėmimo turtas iki tol, kol *BAKred* jo nepripažino, ne visos apimties buvo naudojamas kaip nuosavas kapitalas. Iki laikino pripažinimo 1993 m. liepos 26 d. nuosavu turtu rėmimo turtą *BAKred* leido naudoti tik tiek, kiek jo reikėjo, kad bankas atitiktų mokumo reikalavimus. Tik nuo 1993 m. liepos 26 d. laikinojo pripažinimo buvo galima naudoti 1,5 mlrd. Vokietijos markių sumą visa apimtimi. Vis dėlto iš 1,5 mlrd. Vokietijos markių sumos *NordLB* galėjo panaudoti tik maždaug 1,4 mlrd. Vokietijos markių (vertė svyruoja kasmet) savo konkurencinei veiklai išplėsti, nes likutis yra reikalingas pačiai rėmimo veiklai. Todėl 1992 metams ir iki 1993 m. rugpjūčio faktiškai naudojamas kapitalas ir nuo 1933 rugpjūčio atitinkamai paskirtas naudoti kapitalas, t. y. maždaug 1,4 mlrd. Vokietijos markių suma kasmet turi būti pasitelkiama kaip pirminė bazė mokėti atlygį Žemei.

(114) Kitos bazinės nuosavos lėšos (nuo 1993 m. rugpjūčio maždaug 100 mln. Vokietijos markių suma per metus, o pirmiau ir didesnė) negali būti naudojamos konkurencinei veiklai plėtoti, bet jos *NordLB* bankui yra naudingos, nes balanse nurodyto nuosavo kapitalo dydis banko finansuotojams rodo jo solidumą ir daro įtaką sąlygoms, kuriomis bankas gali priimti skolintą (svetimą) kapitalą. Kreditoriai ir reitingų agentūros vertina bendrą ekonominę ir finansinę banko padėtį. Kadangi maždaug 100 mln. Vokietijos markių suma kasmet negali būti naudojama veiklai plėtoti, o tik pagerina banko įvaizdį kreditorių akyse, tai jo ekonominė funkcija šiuo atžvilgiu gali būti prilyginta bent jau garantijai.

(115) Kadangi ir 100 mln. Vokietijos markių suma per metus teikia *NordLB* bankui ekonominę naudą, tai rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas už tai būtų reikalavęs atlygio. Šio atlygio dydis būtų kur kas mažesnis už tą atlygį, skirtą už 1,4 mlrd. Vokietijos markių sumą, kuri duoda *NordLB* bankui daugiau naudos, nes pagal mokumo reikalavimus gali būti panaudojama kaip nuosavų lėšų bazė konkurencinei veiklai plėtoti.

(116) Pabaigoje reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Savitarpio susitarimo tarp Žemutinės Saksonijos, *NordLB* banko ir *BdB* tekste yra numatyta, kad atlygis už perkeltą turtą gali būti skiriamas tik mėnesio pabaigoje, *BAKred* galutinai pripažinus pagrindinį kapitalą, t. y. tik nuo 1993 m. lapkričio 30 d. Tačiau Komisija Savitarpio susitarimui šiuo požiūriu pritarti negali. Perkeltas *LTS* rėmimo turtas *NordLB* bankui buvo pateiktas disponuoti nuo jo perkėlimo 1991 m. gruodžio 31 d. bent jau ta apimtimi, kokia leido *BAKred*, o *NordLB* iš tikrųjų naudojo turtą nemaža apimtimi dar iki jo galutinio pripažinimo, atlikto *BAKred*.

e) TINKAMAS ATLYGIS UŽ KAPITALĄ

(117) Įvairios ekonominės kokybės finansinėms investicijoms reikia skirtingos kapitalo grąžos. Todėl tiriant, ar investicija yra priimtina normaliomis rinkos sąlygomis veikiančiam investuotojui, reikia atsižvelgti į aptariamosios kapitalo priemonės ypatingą ekonominį pobūdį ir *NordLB* bankui pateikto kapitalo vertę.

(i) ***Palyginimas su kitomis nuosavo kapitalo priemonėmis***

(118) Vokietija yra tos nuomonės, kad atlygis už įstatinį kapitalą nėra teisingas palyginimo matas tinkamam atlygiui už *LTS* rėmimo turtą apskaičiuoti. Beje, teisinga, kad įstatinis kapitalas yra priskaičiuojamas prie pagrindinio kapitalo bankų priežiūros teisiniu požiūriu. Tačiau ne viskas, kas apibrėžiama kaip pagrindinis kapitalas, kartu yra ir banko įstatinis kapitalas. Įstatinis kapitalas, kuris visiškai visas yra banko dispozicijoje ir bankas jį galėtų investuoti, turi visai kitokią kokybę negu perkeltas *LTS* įstaigų rėmimo turtas, kuris ir toliau yra skirtas Žemės rėmimo tikslams, ir todėl pačiam *NordLB* bankui nėra pelningas.

(119) *LTS* rėmimo turto perleidimo metu veikiau jį būtų galima palyginti su teisės gauti dalį pelno sertifikatų turtu. *NordLB* ir Žemutinės Saksonijos žemė tam tikru laiku lygino atlygį už rėmimo turtą su teisės gauti dalį pelno sertifikatais. Teisės gauti dalį pelno sertifikatų turtu yra laikomos tik papildomu kapitalu, kuris yra iš esmės apribotas tik iki pagrindinio kapitalo dydžio. Tačiau Vokietija 1991 m. gruodžio 31 d. turėjo 2,043 mlrd. Vokietijos markių pagrindinio kapitalo ir 543 mln. Vokietijos markių papildomo kapitalo. Todėl buvo galimybė vietoj pagrindiniu kapitalu pripažinto rėmimo turto išleisti 1,5 mlrd. Vokietijos markių dydžio teisės gauti dalį pelno sertifikatus (*Genussschein*), kad galėtų padengti nuosavo kapitalo poreikį.

(120) Šiaurės Reino-Vestfalijos žemė ir *WestLB* savo nuomonėje nesutinka, kad turto perkėlimas į žemių bankus galėtų būti palyginamas su įstatiniu kapitalu. Perkeltą turtą geriau yra lyginti su neskelbiamaisiais indėliais ir vadinamaisiais *perpetuals*. Neskelbiamieji indėliai ir vadinamieji *perpetuals* Vokietijoje jau nuo 1991 m. pripažįstami pagrindiniu kapitalu. Be to, atlygis apskaičiuojamas ne pagal investicijos klasifikaciją bankų priežiūros teisiniu požiūriu, bet pagal jos rizikos pobūdį. Kadangi turtas pagal atsakomybę yra suskirstytas į tam tikrą seką, tai rizikos struktūra yra labiau panaši į neskelbiamuosius indėlius ir vadinamuosius *perpetuals* negu į įstatinio kapitalo investicijas.

(121) Komisija kartu su *BdB* yra tos nuomonės, kad *LTS* rėmimo turto, kurį *BAKred* pripažino pagrindiniu kapitalu, perkėlimas yra panašesnis į įstatinio kapitalo investiciją.

(122) Todėl reikia pabrėžti, kad palyginti gana plačiai išplėtotos specialios inovacinės nuosavo kapitalo priemonės, kurias jau keliose šalyse turi kredito įstaigos, Vokietijoje tada dar neegzistavo, kai 1991 m. buvo nutarta perkelti *LTS* į *NordLB*, ir šis bankas 1993 m. turėjo laikytis tuo laiku įsigaliojusių griežtesnių kapitalo reikalavimų. Kai kurios iš šių priemonių buvo sukurtos tik nuo to laiko, kitos jau egzistavo, bet Vokietijoje buvo nepripažintos. Priemonės, kurios daugiausia egzistavo ir buvo naudojamos praktikoje, tai buvo teisės gauti dalį pelno sertifikatai ir antraeilės prievolės (abi jos papildomos nuosavos lėšos; antroji priemonė pripažinta tik nuo 1993 m).

(123) Todėl *LTS* kapitalo palyginimas su tokio pobūdžio inovacinėmis priemonėmis, kurios dažniausiai buvo sukurtos tik vėliau ir iš dalies egzistuoja tik kitose šalyse, nėra įtikinantis. Taip pat ir pati Vokietija (netiesiogiai) atmeta tokį palyginimą ir pareiškia, kad Komisija šį atvejį turėtų vertinti remdamasi tomis aplinkybėmis, kurios egzistavo nutarimo priėmimo metu 1991 m. pabaigoje.

(124) Atsižvelgiant į „Perpetual preferred shares“ ir teisės gauti dalį pelno sertifikatus, reikėtų pabrėžti kai kuriuos specifinius punktus. „Perpetual preferred shares“ kai kuriose šalyse yra laikomos pagrindiniu kapitalu, bet Vokietijoje nei anksčiau, nei dabar tokiu nėra pripažintos. Teisės gauti dalį pelno sertifikatai laikomi tik papildomomis nuosavomis lėšomis, o *LTS* kapitalas turi pagrindinio kapitalo bruožų. Todėl *LTS* kapitalas *NordLB* bankui yra naudingesnis, nes jis, šio kapitalo padedamas, gali gauti papildomų nuosavų lėšų (pvz., teisės gauti dalį pelno sertifikatus) iki tokio dydžio, kad taip išplėstų nuosavų lėšų bazę. Jeigu po nuostolingų metų būtų vėl pelningi metai, tai iš pradžių būtų papildyti iki nominalios vertės teisės gauti dalį pelno sertifikatai, o tik paskui *LTS* kapitalas. Be to, *LTS* kapitalu disponuoja *NordLB* neribotą laiką, o teisės gauti dalį pelno sertifikatai paprastai apyvartoje būna dešimt metų. Ir, žinoma,, dar kartą reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad didžiulė kapitalo investicijos apimtis yra netipinė, ir nuostolių atveju reikėtų atsižvelgti į su tuo siejamą eiliškumą. Kadangi *LTS* turto dalis yra gana didelė, tai susidarius didesniems nuostoliams, palyginti greitai ją būtų pradėta naudoti.

(125) Komisija yra tos nuomonės, kad palyginimas su neskelbiamaisiais indėliais tinkamam atlygiui už pagrindiniu kapitalu pripažintus tikslinius rezervus nustatyti nėra tinkamas. Bet Komisijai yra svarbus tas aspektas, kad *LTS* rėmimo turtas investuojamas ne neskelbiamosios akcijos forma, bet kaip tiksliniai rezervai. Taip pat ir *BAKred* perkeltą turtą pripažino kaip rezervus, bet ne kaip neskelbtinąjį indėlį pagal Kreditų įstatymo (*KWG*) 10 straipsnį. Tai, kad Vokietijos bankų priežiūros institucija perkeltą turtą pripažino rezervais, liudija tai, kad suteiktas kapitalas veikiau yra panašus į įstatinį kapitalą, o ne į neskelbiamuosius indėlius.

(126) Be kita to, išlieka ne mažesnė rizika už įstatinio kapitalo riziką, bent iš dalies, prarasti perkeltą kapitalą nemokumo ar likvidavimo atveju, nes *LTS* turtas sudaro nemažą dalį *NordLB* nuosavo kapitalo, o *NordLB* bankas suteiktą *LTS* turtą taip pat daugeliui metų aprūpino nemaža apimtimi pagal riziką įvertintais aktyvais.

(127) Įvertinusi visas šias priežastis, Komisija susidarė nuomonę, kad palyginimas su *perpetuals*, teisės gauti dalį pelno sertifikatais ir neskelbiamaisiais indėliais dėl *LTS* kapitalo specifinių ypatybių yra netinkamas pagrindas tinkamam atlygiui už *LTS* kapitalą nustatyti. *LTS* turto perkėlimas daugiausia bendrų bruožų turi su įstatinio kapitalo investicija.

(ii) ***Pretenzijos dėl kompensacijos ir maža atsakomybės rizika***

(128) Rėmimo turto atsakomybė vidaus santykiuose, palyginti su Žemutinės Saksonijos žemės dalimi (pajumi) *NordLB* įstatiniame kapitale, yra ribota, ir Žemė turi pretenzijų dėl kompensacijos kitiems *NordLB* banko garantams. Vokietija mano, kad investuotojas, priimdamas sprendimą dėl investicijos ir reikalaudamas atlygio, į tai labai atsižvelgtų.

(129) Tačiau atsakomybės apribojimas vidaus santykiuose neturėtų lemti atlygio sumažinimo, nes vertinant *NordLB* perspektyvą, matyti, kad nauda, gaunama dėl kapitalo perkėlimo, turi būti atlyginama tinkamai, norint išvengti poveikio konkurencijai. Žemės pretenzija kitiems garantams yra susitarimas tarp garantų, o ne *NordLB* nuolaidžiavimas, kuris galėtų pateisinti mažesnį atlygį. Jeigu, pavyzdžiui, kiti garantai sutiktų vidaus santykiuose prisiimti visą atsakomybę už rėmimo turtą, tai šitai nelemtų, jog *NordLB* apskritai neturėtų mokėti jokio atlygio.

(130) Be to, Komisijos požiūriu, visai nesvarbu, ar *LTS* rėmimo turtas po to, kai jį pripažino *BAKred*, buvo naudojamas nuolat ir visos apimties tam, kad atitiktų mokumo kriterijus. Net jeigu taip ir nebūtų, vis vien rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas būtų reikalavęs viso atlygio, nes bankas galėjo panaudoti visą kapitalą pagal savo ekonominį požiūrį konkurencijoje.

(iii) ***Tinkamas atlygis maždaug už 1,4 mlrd. Vokietijos markių sumą***

(131) Tinkamą atlygį už 1,4 mlrd. Vokietijos markių sumą, kuri kasmet yra skirta *NordLB* konkurencinei veiklai plėtoti, be abejo, galima apskaičiuoti įvairiais būdais. Tačiau, kaip tuoj bus paaiškinta, visi būdai atlygiui už pateiktą įstatinį kapitalą apskaičiuoti remiasi vienodais principais. Šių principų pagrindu Komisija atlieka apskaičiavimą dviem žingsniais: pirmiausia apskaičiuojamas minimalus atlygis, kurio investuotojas tikėtųsi už (hipotetinę) įstatinio kapitalo investiciją į *NordLB*. Paskui yra patikrinama, ar rinkoje dėl nagrinėjamo sandorio savybių būtų susitarta dėl maržos ar nuolaidos, ir ar prireikus, Komisija galėtų atlikti metodiškai pakankamai nelengvą kvantifikavimą.

Mažiausias tikėtinas atlygis už įstatinio kapitalo investiciją į NordLB

(132) Tikėtina investicijos kapitalo grąža ir investicijos rizika yra esminiai determinantai, kuriuos taiko rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas. Norėdamas nustatyti šių dviejų elementų dydį, investuotojas į savo apskaičiavimus įtraukia visą turimą įmonės ir rinkos informaciją. Apskaičiuodamas jis remiasi istorinėmis vidutinėmis kapitalo grąžomis, kurios apskritai yra atramos taškas ir būsimam įmonės produktyvumui numatyti, taip pat ir investavimo laikotarpiu įmonės taikomo veiklos modelio, strategijos ir įmonės vadybos kokybės analize arba santykine konkrečios ūkio šakos prognoze.

(133) Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis investuotojas tik tada investuos, jeigu investicija, palyginti su kapitalo panaudojimo alternatyvomis, duos didesnę kapitalo grąžą arba bus mažesnė rizika. Vadinasi, investuotojas neinvestuos į įmonę, kurioje tikėtina kapitalo grąža mažesnė negu kitų panašaus rizikos profilio įmonių tikėtina vidutinė kapitalo grąža. Šiuo atveju galima daryti prielaidą, kad priimtam investicijos planui yra pakankamos alternatyvos, kurios žada didesnę kapitalo grąžą, esant tokiai pačiai rizikai.

(134) Yra įvairių metodų, leidžiančių nustatyti tinkamą mažiausią atlygį. Tai patys įvairiausi finansavimo apskaičiavimų variantai, iki pat *CAPM* metodo. Norint parodyti įvairius apskaičiavimus, tikslinga atskirti du komponentus, būtent: nerizikingą kapitalo grąžą ir priklausomą nuo projekto specifinę rizikos premiją (įmoką):

mažiausia tinkama rizikingos investicijos kapitalo grąža

=

nerizikinga bazinė norma + rizikingos investicijos rizikos premija.

Todėl mažiausia tinkama rizikingos investicijos kapitalo grąža gali būti apibūdinama kaip nerizikingos kapitalo grąžos normos ir papildomos rizikos premijos už specifinės investicinės rizikos prisiėmimą suma.

(135) Pagal tai kiekvieno grąžos nustatymo pagrindas yra nerizikingos nuostolių atžvilgiu investicijos formos su spėjama nerizikinga kapitalo grąža egzistavimas. Paprastai nerizikingai bazinei normai nustatyti yra pasitelkiama tikėtina valstybės emitentų išleistų į apyvartą vertybinių popierių su tvirtai nustatytomis palūkanomis kapitalo grąža (kitaip tariant, tokiais vertybiniais popieriais besiremiantis indeksas), nes jie yra investicijų formos su panašia nedidele rizika. Tačiau skirtumų tarp įvairių metodų yra apskaičiuojant rizikos premijas:

— *Finansavimo apskaičiavimo metodas*: Investuotojo laukiama nuosavo kapitalo grąža, kapitalą naudojančio banko požiūriu, yra būsimosios finansavimo išlaidos. Norint jas nustatyti, pirmiausia apskaičiuojamos istorinės nuosavo kapitalo išlaidos, anksčiau tekusios bankams, kurias galima būtų palyginti su nagrinėjamu banku. Aritmetinis buvusių kapitalo išlaidų vidurkis prilyginamas ateityje laukiamoms nuosavo kapitalo išlaidoms, o kartu ir investuotojo laukiamai pretenzijai į kapitalo grąžą.

— *Finansavimo apskaičiavimo metodas Compound Annual Growth Rate*: Šio apskaičiavimo metodo pagrindą sudaro geometrinio vidurkio taikymas vietoj aritmetinio (*Compound Annual Growth*).

— *Capital Asset Pricing Model (CAPM) metodas*: CAPM yra žinomiausias ir dažniausiai taikomas šiuolaikinio finansų ūkio modelis, kuriuo remiantis gali būti apskaičiuojama investuotojo laukiama kapitalo grąža pagal šią formulę:

$$\text{mažiausia kapitalo grąža} = \text{nerizikinga bazinė norma} + (\text{rinkos rizikos premija} \times \text{beta})$$

Nuosavo kapitalo investicijos rizikos premija gaunama padauginus rinkos rizikos premiją iš beta faktoriaus (rinkos rizikos premija × beta). Beta faktoriumi kvantifikuojamas vienos įmonės rizikos santykis su visų įmonių bendra rizika.

(136) CAPM metodas yra dominuojantis biržoje užsiregistravusių didelių įmonių investicijų grąžos apskaičiavimo metodas. Kadangi *NordLB* nėra biržoje užsiregistravusi įmonė, tiesiogiai išvesti jos beta faktorių neįmanoma. Todėl CAPM metodą taikyti galima tik įvertinus beta faktorių.

(137) Savo 2003 m. liepos 29 d. nuomonėje BdB asociacija, taikydama CAPM metodą, nustatė 13,34 % tikėtiną mažiausią metinį atlygį už įstatinio kapitalo investiciją *NordLB* banke. *LTS* turto perkėlimo metu 1991 m. gruodžio 31 d. Vokietija labai suabejojo CAPM metodo taikymu. Be to, *BdB* apskaičiavimui paėmė per didelį beta faktorių ir dar klaidingai apskaičiavo nerizikingą bazinę palūkanų normą. Taip pat ir 4,6 % rinkos rizikos premija buvo paimta per didelė. Teisingai apskaičiavus pagal CAPM metodą, *BdB* turėjo gauti gerokai mažesnį atlygį už hipotetinę įstatinio kapitalo investiciją į *NordLB*.

(138) Susitarę dėl rinkoje tinkamo atlygio Žemutinės Saksonijos žemė, *NordLB* ir *BdB* padarė išvadą, kad mažiausias 10,03 % atlygis yra tinkamas.

(139) Šalys savo apskaičiavimams taikė CAPM metodą ir naudojo nerizikingą *NordLB* bankui 1991 m. gruodžio 31 d. nustatytą bazinę 7,15 % palūkanų normą. Ši palūkanų norma buvo apskaičiuota taikant prielaidą, kad *LTS* turtas *NordLB* bankui yra suteiktas disponuoti ilgam laikui. Todėl šalys atsisakė taikyti su nustatyta data siejamą, perkėlimo laikotarpiu rinkoje stebimą nerizikingą kapitalo grąžą per tvirtai nustatytą investicinį laikotarpį, nes taip samprotaujant būtų visiškai nekreipiama dėmesio į reinvesticijos riziką, t.y. nerizikingos palūkanų normos dydžio pakartotinės investicijos riziką, pasibaigus investicijos laikotarpiui. Šalių nuomone, geriausiai į investicijos riziką bus atsižvelgta tada, kai pagrindu yra imamas indeksas „Total Return Index“. Todėl šalys rėmėsi Vokietijos biržos „Deutsche Börse AG“ nustatytu indeksu „REX10 Performance Index“, kuris atspindi Vokietijos Federacinės Respublikos dešimties metų trukmės paskolų investicijos procesus. Šiuo atveju taikoma indeksų serija apima atitinkamą metų pabaigos būklę pagal indeksą „REX10 Performance Index“ nuo 1970 m. Po to šalys apskaičiavo metinę kapitalo grąžą, kuri atspindi 1970–1991 m. laikotarpio tendenciją pagal taikomą indeksą „REX10 Performance Index“, ir taip nustatė anksčiau minėtą 7,15 % (1991 m. gruodžio 31 d.) dydžio nerizikingą bazinę palūkanų normą.

(140) Atsižvelgiant į tai, kad investicija į *WestLB* turėtų būti ilgalaikė, toks būdas nerizikingai bazinei palūkanų normai nustatyti šiuo konkrečiu atveju pasirodo tinkamas. Šis apskaičiavimui taikomas indeksas „REX10 Performance Index“ taip pat yra laikomas visuotinai pripažintu duomenų šaltiniu. Todėl pagal tai apskaičiuotos nerizikingos bazinės palūkanų normos yra tinkamos.

(141) Beta faktorius 0,72 buvo vertinamas, remiantis Komisijos turima audito ir konsultavimo įmonės *KPMG* atlikta ekspertize apie visoje Vokietijoje biržoje užregistruotų kredito įstaigų vadinamuosius *Adjusted* beta faktorius. Pagal šią tyrinėjimų studiją ir atsižvelgiant į *NordLB* veiklos orientaciją šis beta faktorius yra laikomas tinkamas.

(142) Komisijos požiūriu, 4,0 % rinkos rizikos premija yra priimtina. Jau ne kartą ir Sprendime 2000/392/EB buvo nagrinėjama vadinamoji ilgalaikė rinkos rizikos premija, taigi skirtumas tarp ilgalaikės vidutinės kapitalo grąžos už įprastinį akcijų portfelį ir kapitalo grąžos už valstybės paskolas. Atitinkamose metodikų ekspertizėse, priklausomai nuo metodikos, laikotarpio ir duomenų bazės buvo

nustatytas vidutinis premijų dydis maždaug nuo 3 % iki 5 %. Vienoje ekspertizėje, kuri buvo parengta *BdB* asociacijai, alternatyviai buvo apskaičiuotas 3,16 % ir 5 %, o kitoje, kuri buvo parengta *WestLB* bankui taikant tokią pačią metodiką, buvo apskaičiuota alternatyviai 4,5 % ir 5 %, o *Lehman Brothers*, kurie taip pat dirbo *WestLB* bankui, apskaičiavo 4 % normą. Turėdama tokius duomenis, Komisija šį kartą neturi jokios dingsties nesilaikyti šiuo atveju pagal susitarimą naudojamos rinkos rizikos premijos. Komisijos nuomone, remiantis CAPM metodu, nėra abejonių, kad šalių apskaičiuotą mažiausią atlygį galima laikyti tinkamu.

(143) Komisija neturi jokio pagrindo manyti, kad šalių apskaičiuotas mažiausias atlygis už hipotetinę įstatinio kapitalo investiciją testuojant rinką būtų nepagrįstas. Todėl Komisija, atsižvelgdama į esamas aplinkybes, nustato 10,03 % minimalų metinį atlygį esant tinkamą (atskaičius įmonės mokesčius ir iki investuotojų mokesčių atskaitymo).

(vi) ***Kapitalo grąžos nuolaida dėl likvidumo nebuvimo***

(144) Vokietija mano, kad *NordLB* sumokėjo tinkamą atlygį, nes privatus investuotojas jam sutaupytas refinansavimo išlaidas iš atlygio būtų atėmęs. Kadangi investuotojas sutaupė kapitalo refinansavimą, Vokietija nustatė *LTS* rėmimo turtui maždaug 9,5 % dydžio palūkanas.

(145) Tačiau Komisijos nuomone, nėra esminis dalykas, kiek Žemė kaip investuotojas sutaupė. *LTS* rėmimo turtą kaip nelikvidų Žemė perkėlė į *NordLB*. Tai nėra Žemės taupymas, nes Žemė neprivalėjo rūpintis turto likvidumu.

(146) Vis dėlto „normali“ kapitalo injekcija į banką sukuria tiek likvidumą, tiek nuosavų lėšų bazę, kuri bankų priežiūros teisiniu požiūriu reikalinga jo komercinės veiklos plėtrai. Kad visa apimtimi panaudotų kapitalą, t.y. kad savo 100 % pagal riziką įvertintus aktyvus išplėstų faktoriumi 12,5 (t.y. 100 dalinamas iš 8 % mokumo koeficiento), bankas turi 11,5 kartų papildomai finansuoti finansų rinkose, t. y., skirtumas iš 12,5 kartų gautų ir 11,5 kartų mokėtų palūkanų už šį kapitalą, atėmus kitas banko išlaidas (pvz., administravimo sąnaudas), duoda pelną už nuosavą kapitalą ([1]).

(147) Kadangi *NordLB* banko *LTS* įstaigų kapitalas iš pradžių nesukuria jokio likvidumo, *NordLB* bankui tenka papildomos, kapitalo sumos dydžio finansavimo išlaidos, jeigu jis priima reikiamas lėšas finansų rinkose, kad panaudotų visas savo veiklos galimybes, kurios atsiveria jam per papildomą nuosavą kapitalą, t.y. kad išplėstų pagal riziką įvertintą turtą 12,5 karto kapitalo sumos (arba kad išlaikytų egzistuojantį turtą tokio dydžio) ([2]). Dėl šių papildomų išlaidų, kurios nesusidaro investuojant kapitalą likvidžia forma, tinkamam atlygiui apskaičiuoti reikia taikyti atitinkama nuolaidą. Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas negali tikėtis gauti tokio paties atlygio kaip už kapitalo investiciją grynaisiais pinigais.

(148) Tačiau Komisija yra tos nuomonės, kad ne į visą bendrą refinansavimo palūkanų normą reikia atsižvelgti. Refinansavimo išlaidos yra eksploatacinės sąnaudos ir sumažina apmokestinamas pajamas. Vadinasi, banko neto rezultatas abiem atvejais sumažėja už likvidumą sumokėtų palūkanų suma. Vadinasi, bendros (visos) refinansavimo išlaidos turi būti atskaitomos. Dalis šių sąnaudų kaip tik yra kompensuojama nustatant mažesnį įmonių pelno mokestį. Tik į neto sąnaudas reikia atsižvelgti kaip į papildomą *NordLB* naštą dėl specifinių perkelto kapitalo savybių. Iš esmės Komisija pripažįsta, kad *NordLB* bankui susidaro papildomos „likvidumo išlaidos“, kurių dydis yra lygis „refinansavimo išlaidos minus įmonės mokesčiai“.

(149) Pagal Vokietijos biržos „Deutsche Börse AG“ indeksą *REX 10 Performance Index* nerizikinga palūkanų norma 1991 m. pabaigoje siekė 7,15 %. Apyvartos grąža už dvi 30 metų trukmės einamąsias federalines paskolas, kurios buvo išleistos 1986 m., tuo laiku sudarė 7,8 % ir 7,6 %. Vokietija pareiškė, kad *NordLB* banko individuali refinansavimo norma iki 1991 gruodžio 31 d. buvo iki [...] %. Savitarpio susitarime šalys pagrindu nustatė ilgalaikę nerizikingą 7,15 % normą. Be to, šalys susitarė priimti suminę mokesčių normą 50 % ([3]). Pagal tai šalys nustatė 3,57 % neto refinansavimo normą ir atitinkamą likvidumo nuolaidą.

(150) Remdamasi šiuo Susitarimu ir tuo faktu, kad minėti dydžiai dar patenka į Vokietijos iki tol įvardytas ribas, Komisija neturi jokios dingsties 3,57 % normą laikyti netinkama ir todėl šią vertę laiko pagrindu pagalbos elementui apskaičiuoti.

(v) ***Kapitalo grąžos marža dėl LTS įstaigų perkėlimo ypatybių***

(151) Paprastai nustatant atlygį, į netipines aplinkybes, rodančias, jog įstatinio kapitalo investicijos į atitinkamą įmonę nesutampa su įprastais atvejais, yra atsižvelgiama taikant atitinkamus priedus (maržas) arba nuolaidas. Todėl reikia patikrinti, ar atsižvelgiant į aplinkybes, ypač į *LTS* perkėlimo konkretų rizikos pobūdį, yra pagrindo taikyti apskaičiuotąjį 10,03 % dydžio mažiausią atlygį, kurio tikėtųsi privatus investuotojas iš (hipotetinės) įstatinio

([1]) Iš tikrųjų situacija yra sudėtingesnė, pvz., dėl nebalansinių straipsnių, skirtingo aktyvų rizikos įvertinimo ir straipsnių su nuline rizika. Esminis svarstymų pagrindas lieka nenagrinėtas.

([2]) Situacija lieka tokia pati, jeigu atsižvelgiama į galimybę papildomas nuosavas lėšas pakelti iki bazinių nuosavų lėšų lygio (bazinėms nuosavoms lėšoms taikomas faktorius 25 vietoj 12,5).

([3]) Pagal dokumentus, kuriuos Vokietija pateikė, įmonių pelno mokestis 1992 m. buvo 46 %, prie jo prisidėjo dar 3,75 % solidarumo priemoka (iš viso 49,75 %). Bendra apmokestinimo norma 1993 m. sumažėjo iki 46 % ir nuo 1994 m. iki 2000 m. siekė 49,75 %. Nuo 2001 m. bendra apmokestinimo norma sudarė 30 %.

kapitalo investicijos į *NordLB*, ir, be to, ar gali Komisija imtis metodiškai pakankamai išsamaus kvantifikavimo. Dėl to yra verta daryti patikrinimą šiais trimis aspektais: pirma, neįvykusi naujų akcijų bei su tuo susijusių balso teisių emisija, antra, neeilinė perkeliamo turto apimtis ir, trečia, investicijos nepakeičiamumas.

(152) Perkeldama *LTS*, Žemė neįgijo jokių papildomų balso teisių, ir tai nebuvo kompensuota ir kito dalių savininko panašia investicija. Atsisakydamas balso teisės, finansuotojas praranda galimybę daryti įtaką banko administracijos sprendimams. Kaip kompensaciją už tai, kad atsiranda didesnė nuostolių rizika, net neturint galimybės daryti atitinkamai didesnę įtaką įmonei, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas (net sumažinus riziką vidaus susitarimu su kitais akcijų savininkais) pareikalautų didesnio atlygio. Remdamasi padidintu atlygiu už privilegijuotąsias akcijas, palyginti su paprastosiomis akcijomis, Komisija savo ruožtu laiko tinkama metine marža mažiausiai 0,3 % (atskaičius įmonės mokesčius). Taip pat ir susitarimo šalys laiko 0,3 % dydžio metinę maržą dėl naujų balso teisių neišleidimo tinkama.

(153) Perkelto turto dydis ir poveikis, kurį perkėlimas turėjo *WestLB* bankui Mokumo direktyvos požiūriu, jau buvo minėti pirmiau (40 ir tolesni punktai). Perkėlus *LTS* turtą, labai padidėjo pagrindinis *NordLB* kapitalas, ir padidėjo be klientų pritraukimo ar administracinių išlaidų. Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas, investuodamas kapitalą su santykinai ir absoliučiai didele *LTS* turto masės suma, tikriausiai būtų pareikalavęs maržos. Kita vertus, į maždaug 1,5 mlrd. Vokietijos markių įstatinio kapitalo investavimą į vieną iš didžiausių universalių bankų, atsižvelgiant į Europos kredito įstaigų ypatingą kapitalo poreikį dėl Mokumo direktyvos, nereikėtų žiūrėti kaip į viršijantį bet kurias įprastas verslo apimtis. Prie viso šito prisideda dar ir tai, kad didelė apimtis gali būti traktuojama kaip turto indėlio panašumo į įstatinį kapitalą kriterijus, nes turto perkėlimo metu 1991 m. gale didelės apimties neskelbiamieji indėliai rinkoje nebuvo būdingi. Todėl tai reikštų neleistiną dvigubą atsižvelgimą į apimtį, jeigu į įstatinį kapitalą panašioje investicijoje būtų vertinama perkelto turto dalis, siekiant pateisinti dar vieną maržą. Todėl Komisija – *NordLB* naudai – atsisako nustatyti maržą turto perkėlimo apimties požiūriu. Lygiai taip pat remiamasi ir tarpusavio susitarime pabrėžiant, kad neturi būti nustatoma marža dėl perkelto turto apimties.

(154) Galiausiai atkreipiamas dėmesys į investicijos nepakeičiamumą, kitaip tariant, kai negalima bet kuriuo metu vėl paimti iš bendrovės investuotą kapitalą. Paprastai finansuotojas nuosavo kapitalo priemonę gali parduoti rinkoje tretiesiems asmenims ir taip užbaigti savo investiciją. Dažniausiai įstatinio kapitalo investicija vyksta taip: investuotojas investuoja turtą į balanso aktyvus (ar tai būtų grynųjų pinigų, ar materialioji investicija). Paprastai pasyvų pusėje investiciją atitinka susitarimu nustatomos investuotojo naudai dalys, pvz., akcinėje bendrovėje tai yra akcijos. Šias akcijas jis gali parduoti tretiesiems asmenims. Tačiau jis negali vėl atsiimti savo anksčiau investuoto turto vertės. Mat šis turtas dabar priskaičiuojamas prie bendrovės garantinio nuosavo kapitalo, kuriuo įmonė atsako, ir jai neleidžiama juo disponuoti. Tačiau finansuotojas galėtų realizuoti dabartinę ekonominę vertę savo akcijas parduodamas, priklausomai nuo biržos kurso. Taip jo kapitalo investicija būtų pakeičiama. Dėl ypatingų *LTS* turto perkėlimo aplinkybių Žemė tokios galimybės neturi. Vis dėlto Komisija šiuo atveju nemato jokio pagrindo didinti maržą. Nors Žemė ir negalėjo realizuoti dabartinės ekonominės investicijos vertės laisvo susitarimo būdu, tačiau iš esmės galimybė teisiškai pagrįstai atsiimti iš *NordLB* banko tikslinį turtą ir, atsižvelgiant į aplinkybes, iš naujo investuoti į kitas įstaigas ir gauti didesnę kapitalo grąžą vis tiktai buvo ir yra. Ir šiuo požiūriu savitarpio susitarime tarp *BdB*, Žemės ir *NordLB* laikomasi pozicijos, kad nereikėtų dėl turto nepakeičiamumo taikyti maržos.

(155) Todėl 0,3 % mažiausią metinę kapitalo grąžos maržą (atskaičius mokesčius) Komisija mano esant tinkama atsisakyti papildomų balso teisių.

(vi) ***Susitarus dėl bendro atlygio, atlygis už kapitalo investiciją nemažinamas***

(156) Turint akcijų, atlygis tiesiogiai priklauso nuo įmonės rezultatų ir iš esmės išreiškiamas dividendais bei suteikta galimybe dalyvauti įmonės vertės augime (pvz., kylant akcijų kursui). Žemė gauna bendrą atlygį, kuriame turėtų atsispindėti abu šie atlygio už „įprastą“ kapitalo investiciją aspektai. Galima būtų teigti, kad bendras nustatytas pastovus atlygis, kurį Žemė gauna vietoj tiesiogiai su *WestLB* pelnu susijusio atlygio, turi pranašumą, kuris pateisina kintamojo atlygio normos sumažinimą. Ar toks tvirtai nustatytas bendras atlygis iš tikrųjų yra palankesnis už kintantį, priklausantį nuo pelno, priklauso nuo būsimų įmonės rezultatų. Jeigu jie pablogėja, tai bendra norma finansuotojui yra naudinga, bet jei jie pagerėja, tada ji yra nuostolinga. Vis dėlto faktinė raida vėliau neturėtų lemti sprendimo dėl investicijos. Atsižvelgdama į visas aplinkybes, Komisija teigia, kad dėl šios priežasties atskirojo atlygio normos mažinti nereikia.

(vii) ***Bendras (visas) atlygis***

(157) Remdamasi visais šiais samprotavimais, Komisija padarė išvadą, kad tinkamas atlygis už minimą kapitalą sudarytų 6,76 % per metus (atskaičius įmonės mokesčius), būtent 10,03 % būtų tinkama minėtos investicijos kapitalo grąža,

įskaitant 0,3 % dydžio maržą už sandorio ypatybes, atskaičius 3,57 % dėl finansavimo sąnaudų, kurias patyrė *NordLB* dėl to, kad perkeliamas turtas buvo nelikvidus.

(viii) ***Tinkamas atlygis už maždaug 100 mln. Vokietijos markių sumą***

(158) Kaip jau minėta, taip pat ir 100 mln. Vokietijos markių dydžio nuosavo kapitalo dalis kasmet *NordLB* bankui turi materialią vertę, o jos ekonominę funkciją galima būtų palyginti su laidavimu arba garantija. Norėdamas išvengti tokio pobūdžio rizikos, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas būtų pareikalavęs tinkamo atlygio. Tarpusavio susitarime tarp *BdB*, Žemės ir *NordLB* šis klausimas nenagrinėjamas.

(159) Savo Nutarime pradėti procedūrą pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 88 straipsnio 2 dalį Komisija nurodė metinę 0,3 % dydžio normą (atskaičius mokesčius), kurią Vokietija įvardijo kaip tinkamus laidavimo komisinius tokiam bankui kaip *NordLB*. Šio atlygio padidinimas dėl ypač didelės 100 mln. Vokietijos markių „laidavimo“ apimties, atrodo, netinkamas. Taip pat ir už dvejus metus – 1992 ir 1993 m. – kai buvo disponuojama didesne negu 100 mln. Vokietijos markių suma, Komisijai atrodo, kad marža buvo netinkama. Šios normos padidinimas dėl tos aplinkybės, kad *LTS* turtu *NordLB* iš esmės disponuoja be apribojimų, yra abejotinas dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių nebuvo taikoma marža atlygiui už kapitalą, kuris skirtas konkurencinei veiklai plėtoti.

(160) Garantinė premija *NordLB* bankui yra įmonės išlaidos ir todėl sumažina apmokestinamą pelną. Atlygis, kurį Žemutinės Saksonijos žemei reikia mokėti už *LTS* turtą, yra išmokamas iš pelno, atskaičius mokesčius. Todėl šį 0,3 % atlygį reikia iš esmės pritaikyti pagal mokesčių normą. Lygiai taip, kaip ir refinansavimo išlaidose – šiuo atveju *NordLB* naudai – Komisija atspirties tašku laiko vienodą bendrą 50 % mokesčių normą. Todėl Komisija nustato 0,15 % dydžio metinę normą (atskaičius mokesčius).

f) PAGALBOS ELEMENTAS

(161) Remdamasi anksčiau pateiktais apskaičiavimais, Komisija laiko 6,76 % dydžio metinį atlygį, atskaičius mokesčius, už tą kapitalo dalį, kurią *NordLB* galėjo panaudoti savo komercinei veiklai paremti, o būtent 1,4 mlrd. Vokietijos markių sumą, ir 0,15 %, atskaičius mokesčius, už skirtumą tarp šios dalies ir tos dalies, kurią *NordLB* savo balanse parodo kaip nuosavo kapitalo dalį – 1,5 mlrd. Vokietijos markių sumą, taigi maždaug 100 mln. Vokietijos markių, kaip atitinkantį rinkos sąlygas.

(162) *NordLB* moka šiuo metu 0,5 % dydžio metinį atlygį, atskaičius mokesčius, už tą sumą, kurią jis faktiškai naudoja savo komercinei veiklai paremti. Šis atlygis pirmą kartą buvo sumokėtas už 1992 metus.

(163) Be metinio 0,5 % atlygio (atskaičius mokesčius), Vokietija mano, kad kita atlygio sudedamoji dalis galėtų būti ta, kurią Žemė turi teisę paimti kaip palūkanas ir grąžinamas skolų sumas, grįžtančias atgal į *LTS* rėmimo turtą, jeigu rėmimo turto rinkos vertė viršija 1,5 mlrd. Vokietijos markių sumą.

(164) Komisija mano, kad rinkos investuotojas nesutiktų gauti atlygį iš įplaukų, kurios yra priklausomos nuo banko, administruojančio rėmimo turtą, veiksmų. Be to, *NordLB* ekonomiškai negauna iš 1,5 mlrd. Vokietijos markių viršijančios turto dalies jokios naudos (pagal tai nemokėtinas ir joks atlygis). Todėl paimtos įplaukos iš šios *LTS* rėmimo turto dalies taip pat negali būti traktuojamos kaip atlygis, nes ekonominiu požiūriu jos duoda pelną ne *NordLB* bankui, bet nuo pat pradžių priklauso Žemei.

(165) Be to, Vokietija tvirtina, kad turto perkėlimo priežastis buvo veikiau potencialios sinergijos, o ne *NordLB* banko nuosavo kapitalo padidinimas. Tačiau rėmimo turto perkėlimas vis dėlto turėjo tikslą – atitikti visus Mokumo direktyvos reikalavimus. Jeigu *LTS* susidaro sinergijos ir taip sutaupoma lėšų, tai šitai tenka *LTS* įstaigoms sutaupius išlaidas, tačiau tai negali būti traktuojama kaip *NordLB* atpildas už bazinių nuosavų lėšų suteikimą. Kadangi šios sinergijos nei sumažina perduoto kapitalo sunaudojimą *NordLB* bankui, nei padidina dėl perkėlimo *NordLB* bankui susidarančias išlaidas, tai sinergijos neturėtų daryti įtakos atlygio, kurio galėtų reikalauti pagal rinkos ekonomikos principus dirbantis finansuotojas iš banko už suteiktą nuosavą kapitalą, dydžiui. Taip pat ir dėl sinergijų susidarančios faktinės naudos Žemei atveju bet kuris konkurentas būtų priverstas dėl konkurencijos mokėti Žemei už finansinę priemonę (*LTS*) tam tikros naudos forma „bendrą atlygį“ – kartu su tinkamu atskiru atlygiu už suteiktą nuosavą kapitalą. Beje, sinergijos paprastai atsiranda, kai dvi įmonės susijungia bendrai veiklai. Sunku suprasti, kodėl *NordLB* iš tokio pranašumo neturėtų gauti naudos. Taigi Komisija yra tos nuomonės, kad sinergijos poveikio atveju, kalbama ne apie *NordLB* banko mokamą atlygį už *LTS* turto perkėlimą.

(166) Galiausiai vadinamasis sinergijos poveikis nelemia ir to, kad pagrindu būtų imamas didesnis negu 0,5 % metinis atlygis. Kaip jau buvo paaiškinta pirmiau, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis finansuotojas, kuris turto dalis (akcijas) įmonėje jau turi, neatsisakytų bendro tiesioginio atlygio, jeigu vienas ar keli dalių savininkai turėtų naudos iš kapitalo

perkėlimo į įmonę, patys net neinvestavę į ją. Kadangi NSGV Žemei nėra įnešusi jokios kapitalo investicijos, tai Žemė iš jos turėtų reikalauti bendro tiesioginio atlygio.

(167) Pagalbos elementas gali būti apskaičiuotas kaip skirtumas tarp faktinių išmokų ir išmokų, kurios atitiktų rinkos sąlygas.

(168) Pagalbos elemento apskaičiavimas (mln. Vokietijos markių)

1992 metai

1992 metai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Konkurencinei veiklai skirta dalis	120	101	145	109	71	0	0	0	0	19	63	162
2. Likutinė suma (skirtumas nuo 1 500 mln. Vokietijos markių sumos)	1 380	1 399	1 355	1 391	1 429	1 500	1 500	1 500	1 500	1 481	1 437	1 338
6,76 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 1.	0,67	0,56	0,81	0,61	0,39	0	0	0	0	0,1	0,35	0,91
0,15 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 2.	0,17	0,17	0,16	0,17	0,17	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,17	0,16
Rinkos sąlygas atitinkantis atlygis iš viso	0,84	0,73	0,97	0,78	0,56	0,18	0,18	0,18	0,18	0,28	0,52	1,07
												Σ 6,47
Faktinis visų 1992 metų atlygis (atskaičius mokesčius) (0,5 %)												0,9
Pagalbos elementas												5,57

1993 metai

1993	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Konkurencinei veiklai skirta dalis	133	133	207	147	174	1,143	1,222	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
2. Likutinė suma (skirtumas nuo 1 500 mln. Vokietijos markių sumos)	1,367	1,367	1,293	1,353	1,326	357	278	100	100	100	100	100
6,76 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 1.	0,74	0,74	1,16	0,82	0,98	6,43	6,88	7,88	7,88	7,88	7,88	7,88
0,15 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 2.	0,17	0,17	0,16	0,16	0,16	0,04	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Rinkos sąlygas atitinkantis atlygis iš viso	0,91	0,91	1,32	0,98	1,14	6,47	6,91	7,89	7,89	7,89	7,89	7,89
												Σ 58,09
Faktinis visų 1993 metų atlygis (atskaičius mokesčius) (0,5 %)												7
Pagalbos elementas												51,09

Metai	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1. Konkurencinei veiklai skirta dalis	1 400	1 390	1 390	1 390	1 390	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. Likutinė suma (skirtumas nuo 1 500 mln. Vokietijos markių sumos)	100	110	110	110	110	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
6,76 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 1.	94,64	93,96	93,96	93,96	93,96	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
0,15 % dydžio metinis atlygis (atskaičius mokesčius) už 2.	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Rinkos sąlygas atitinkantis atlygis iš viso	94,79	94,12	94,12	94,12	94,12	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Faktinis atlygis (atskaičius mokesčius) (0,5 %)	7	6,95	6,95	6,95	6,95	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Pagalbos elementas	87,79	87,17	87,17	87,17	87,17	87,17	85,88	85,88	85,88	85,88

Nuo 1999 m. sausio 1 d. Vokietijos markė pagal kursą perskaičiuota į 1,95583 eurų. Duomenis, pateiktus Vokietijos markėmis, reikia pagal minėtą kursą perskaičiuoti į eurus.

(169) Skirtumas tarp sutarto metinio 0,5 % atlygio ir tinkamo metinio 6,76 % atlygio (už *LTS* rėmimo turto dalį, kuri gali būti panaudojama *NordLB* konkurencinei veiklai) bei 0,15 % per metus (už turto dalį, kuri prilygsta banko laidavimui) yra pagalba pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalį.

(170) Pagalbos elementas už laikotarpį nuo pagalbos suteikimo iki 2003 m. pabaigos, išreiškus Vokietijos markėmis, sudarė 923,82 mln. Vokietijos markių. Šią sumą perskaičiavus į eurus, gaunama 472,34 mln. eurų suma. *LTS* turtas ir toliau yra *NordLB* dispozicijoje. Todėl pagalbos elementas nuolat didėja.

4. *PRIEMONĖS SUDERINAMUMAS SU EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIMI*

(171) Remiantis šiais samprotavimais, galima konstatuoti, kad aptariama veikla atitinka visus Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies kriterijus ir *LTS* rėmimo turto perkėlimas pagal nurodytą straipsnį reiškia valstybės paramą. Todėl būtina ištirti, ar ta pagalba derinasi su bendrąja rinka. Tačiau reikia pastebėti, kad Vokietija, perkeldama rėmimo turtą, dėl galimų pagalbos elementų pritaikė tik išimtinę Europos bendrijos steigimo sutarties 86 straipsnio 2 dalies nuostatą.

(172) Netaikytina jokia iš Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 2 dalies išimtinių nuostatų. Pagalba nėra socialinio pobūdžio ir atskiriems vartotojams nesuteikiama. Jos taip pat per mažai skiriama gamtos katastrofų ar kitų nepaprastų įvykių padarytai žalai atlyginti bei dėl Vokietijos padalijimo atsiradusiems ekonominiams nuostoliams kompensuoti.

(173) Kadangi pagalba nėra regioninės tikslinės paskirties, tai ji nėra skirta nei ekonominei ypač žemo pragyvenimo ar užimtumo lygio sričių plėtrai remti, nei tam tikroms ekonominėms sritims vystyti – čia netaikomi Europos bendrijos steigimo sutarties nei 87 straipsnio 3 dalies a punkto, nei 87 straipsnio 3 dalies c punkto regioniniai aspektai. Ta pagalba taip pat nėra remiamas joks svarbus su bendrais Europos interesais susijęs projektas. Pagalbos tikslas taip pat nėra ir kultūros rėmimas arba kultūros paveldo išsaugojimas.

(174) Kadangi, įgyvendinant priemonę, nebuvo abejojama dėl tolesnio *NordLB* ekonominio gyvavimo, tai nekilo ir klausimo, ar vienintelės Vokietijoje tokios didelės kredito įstaigos, būtent *NordLB* banko, bankrotas būtų galėjęs sukelti visuotinę bankų sektoriaus krizę, kas pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą galėtų pateisinti pagalbą, skirtą pavojingam Vokietijos ekonominio gyvenimo trukdžiui pašalinti.

(175) Pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą pagalba gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka, jei ji remia tam tikrų ekonomikos sričių plėtrą. Tai iš esmės galėtų tikti ir pagalbai, skirtai bankų sektoriaus restruktūrizavimui. Tačiau šiuo atveju nebuvo prielaidų panaudoti šį išimtinį potvarkį. *NordLB* nėra apibūdinamas kaip sunkumų ištikta įmonė, kurios pelningumui atkurti reikėtų valstybės pagalbos.

(176) Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 2 dalis, pagal kurią, esant tam tikroms aplinkybėms, leidžiama daryti Sutarties nuostatų išimtis dėl valstybės pagalbos, iš esmės yra taikoma ir finansinių paslaugų sektoriui. Komisija patvirtino tai savo pranešime apie „Bendrai ekonomikai naudingas paslaugas bankų sektoriuje“ ([1]).

([1]) Šis pranešimas buvo pateiktas Ekonomikos ir finansų tarybai 1998 m. lapkričio 23 d., bet vis dėlto nebuvo viešai nepaskelbtas. Jį galima gauti Europos Komisijos Konkurenciijos generaliniame direktorate IV, taip pat rasti Komisijos interneto tinklalapyje.

(177) Vokietija pareiškė, kad galimasis *NordLB* palaikymas, perkeliant *LTS* įrėmimo turtą į jį, yra ne kas kita, kaip kompensacija už išlaidas, kurios susidaro *NordLB* bankui vykdant viešąją užduotį. *NordLB* yra ne vien tik Žemės bankas, tačiau Braunšveigo regione ir taupomoji kasa. Todėl jis atlieka ne tik žemių bankams būdingas klasikines viešąsias užduotis, susijusias su išlaidomis, bet ir taupomųjų kasų funkciją.

(178) Vokietija vis dėlto nekvantifikavo išlaidų už *NordLB* banko nurodytus viešuosius uždavinius. Jau vien todėl Komisija negali pripažinti Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies išimties taikymo, remdamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 2 dalimi. Tačiau yra aišku, kad perkėlimas buvo atliktas, norint suteikti *NordLB* bankui galimybę patenkinti naujus nuosavo kapitalo reikalavimus. Tai nebuvo kompensacija už *NordLB* banko viešąjį užsakymą.

(179) Kadangi nė viena iš Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalies išimčių nesusijusi su esminiu valstybės pagalbos draudimu, ši pagalba negali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

5. *NEEGZISTUOJANTI PAGALBA*

(180) Priešingai negu aiškina Vokietija, *LTS* rėmimo turto perkėlimas taip pat negali būti traktuojamas kaip teikiama pagalba, saugoma valstybės garantijos formų – atsakomybės už įstaigos funkcionavimą („įstaigos našta“ – vok. *Anstaltslast*) ir garanto civilinės atsakomybės už visas prievoles („garanto civilinė atsakomybė“ – vok. *Gewährträgerhaftung*).

(181) Viena vertus, valstybės garantijos formos – atsakomybės už įstaigos funkcionavimą („garanto civilinės atsakomybės“ – vok. *Gewährträgerhaftung*) faktas, kaip garantija kreditoriui tuo atveju, jeigu bankui bankroto atveju nebepakaktų turto savo reikmėms patenkinti, nuo pat pradžių nebuvo įvykdytas. Kapitalo investicija nėra orientuota nei į *NordLB* banko kreditorių reikmes, nei *NordLB* turtas buvo sunaudotas..

(182) Kita vertus, nėra ir valstybės garantijos formos – atsakomybės už įstaigos funkcionavimą („įstaigos našta“ – vok. *Anstaltslast*). „Įstaigos našta“ įpareigoja garantą (Žemutinės Saksonijos žemę ir *NSGV*) aprūpinti *NordLB* banką lėšomis, reikalingomis Žemės bankui tinkamai funkcionuoti, jeigu jis apsisprendžia tęsti veiklą toliau. Tačiau kapitalo investicijos momentu *NordLB* jokiu būdu nebuvo tokios būklės, kad dėl nuosavų lėšų trūkumo tinkamai funkcionuoti daugiau nebūtų įmanoma. Taigi kapitalo injekcija nebuvo reikalinga tinkamam *NordLB* banko funkcionavimui palaikyti. Kapitalo investicija buvo vykdoma veikiau dėl mokumo direktyvos naujai keliamų reikalavimų nuosavam kapitalui, siekiant išvengti Žemės banko veiklos apimties susiaurinimo arba stengiantis suteikti Žemės bankui galimybę išplėsti savo veiklą. Todėl *NordLB*, remdamasis Žemės sąmoningais ekonominiais sumetimais, kaip bendrasavininkis, galėjo ir ateityje ginti konkurencinius rinkos šansus. Tokiam normaliam ekonominiam Žemės, kaip bendrasavininkio, sprendimui nėra taikytina garantijos formos – atsakomybės už įstaigos funkcionavimą „atsarginė taisyklė“. Trūkstant kitos taikytinos pagalbos reguliavimo taisyklės pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalį, 88 straipsnio 1 dalį, kapitalo investiciją reikia klasifikuoti pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalį, 88 straipsnio 3 dalį kaip naują pagalbą.

VI. **IŠVADA**

(183) Komisija konstatuoja, kad Vokietija pagalbą suteikė neteisėtai ir pažeidė Europos bendrijos steigimo sutarties 88 straipsnio 3 dalį.

(184) Pagalba negali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka nei pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 2 dalį ar 3 dalį, nei pagal kurią nors kitą Sutarties nuostatą. Vadinasi, pagalba, paskelbta nesuderinama su bendrąja rinka, turi būti atšaukta, o iš Vokietijos Vyriausybės turi būti pareikalauta grąžinti neteisėtos priemonės pagalbos elementą.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Skirtumas tarp tinkamo 6,76 % dydžio metinio atlygio (po įmonės mokesčių atskaitymo ir iki investuotojų mokesčių atskaitymo) ir banko „Norddeutsche Landesbank – Girozentrale“ ir Žemutinės Saksonijos žemės susitarto 0,5 % dydžio metinio atlygio (po įmonės mokesčių atskaitymo ir iki investuotojų mokesčių atskaitymo) už Žemės perkeltą bankui „Norddeutsche Landesbank – Girozentrale“ kapitalo dalį, kurią šis bankas nuo 1992 m. sausio d. galėjo naudoti savo konkurencinei veiklai remti, yra nesuderinama su bendrąja rinka pagalba.

2. Atsisakymas tinkamo 0,15 % dydžio metinio atlygio (po įmonės mokesčių atskaitymo ir iki investuotojų mokesčių atskaitymo) už Žemės perkeltą bankui „Norddeutsche Landesbank – Girozentrale“ kapitalo dalį, kurią šis bankas nuo 1992 m. sausio d. galėjo naudoti kaip garantiją, yra nesuderinama su bendrąja rinka pagalba.

3. 1 ir 2 dalyse įvardyta pagalba per skaičiuojamąjį laikotarpį nuo 1992 m. sausio 1 d. iki 2003 m gruodžio 31 d. sudaro 472,34 mln. eurų.

2 straipsnis

1. Vokietija nutraukia 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse įvardytą pagalbą ne vėliau kaip iki 2004 m. gruodžio 31 d.

2. Vokietija imasi visų būtinų priemonių, kad atgautų iš gavėjo 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse minėtą neteisėtai suteiktą pagalbą.

Į grąžintiną pagal 1 straipsnio 1 ir 2 dalis pagalbos sumą įeina:

a) 1 straipsnio 3 dalyje įvardyta suma už skaičiuojamąjį laikotarpį nuo 1992 m. sausio 1 d. iki 2003 m. gruodžio 31 d.;

b) suma, kuri apskaičiuojama pagal 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse įvardytus apskaičiavimo metodus, už skaičiuojamąjį laikotarpį nuo 2004 m. 1 d. iki pagalbos nutraukimo.

3 straipsnis

Reikalavimas grąžinti vykdomas nedelsiant ir pagal nacionalinę procedūrą, jeigu taip bus galima įvykdyti šį sprendimą nedelsiant ir veiksmingai.

Į grąžintiną sumą įeina palūkanos, kurios skaičiuojamos nuo to momento, kai gavėjui buvo suteikta neteisėta pagalba, iki jos faktinio grąžinimo.

Palūkanos apskaičiuojamos pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004 V skyriaus nuostatas ([1]).

4 straipsnis

Vokietija, pasinaudodama priede pateikta anketa, praneša Komisijai apie priemones, kurių ji ėmėsi, kad įvykdytų šį sprendimą per du mėnesius nuo jo paskelbimo.

5 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Vokietijos Federacinei Respublikai.

Briuselis 2004 m spalio 20d.

Komisijos vardu

Mario MONTI

Komisijos narys

([1]) OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

PRIEDAS

INFORMACIJA APIE KOMISIJOS SPRENDIMO VYKDYMĄ

1. **Reikalaujamos grąžinti sumos apskaičiavimas**

1.1. Nurodykite šias detales apie gavėjui suteiktos neteisėtos pagalbos sumos dydį:

Mokėjimo data (°)	Pagalbos sumos dydis (*)	Valiuta	Gavėjo identiškumas

(°) Data, kai gavėjui buvo suteikta pagalba arba padarytos atskiros pagalbos įmokos (jeigu priemonė susideda iš keleto įmokų ir atlygių, surašykite kiekvieną atskiromis eilutėmis)
(*) Gavėjui suteiktos pagalbos dydis (bruto pagalbos ekvivalentais)

Pastabos:

1.2. Išsamiai paaiškinkite, kaip skaičiuojamos grąžintinos pagalbos palūkanos

2. **Jau panaudotos arba suplanuotos priemonės pagalbai sugrąžinti**

2.1. Atskirai aprašykite, kokių priemonių jau buvo imtasi ir kokios priemonės yra suplanuotos, kad tiesiogiai ir efektyviai būtų įvykdytas reikalavimas grąžinti pagalbą. Taip pat paaiškinkite, kokių yra nacionalinėje teisėje alternatyvių priemonių, padedančių įvykdyti reikalavimą grąžinti. Praneškite, jeigu yra, apie panaudotų arba suplanuotų priemonių juridinį pagrindą.

2.2. Iki kurios dienos bus įvykdytas reikalavimas grąžinti pagalbą?

3. **Jau įvykdytas reikalavimas grąžinti**

3.1. Nurodykite šias detales apie pagalbą, kuri jau buvo išreikalauta grąžinti iš gavėjo:

Data (°)	Grąžinta suma	Valiuta	Gavėjo identiškumas

(°) Pagalbos grąžinimo data

3.2. Patvirtinkite grąžintas pagalbos sumas, nurodytas 3.1 punkte pateiktoje lentelėje.